مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

دیزاینت الهام سلیمه عابد نیمان سویډن

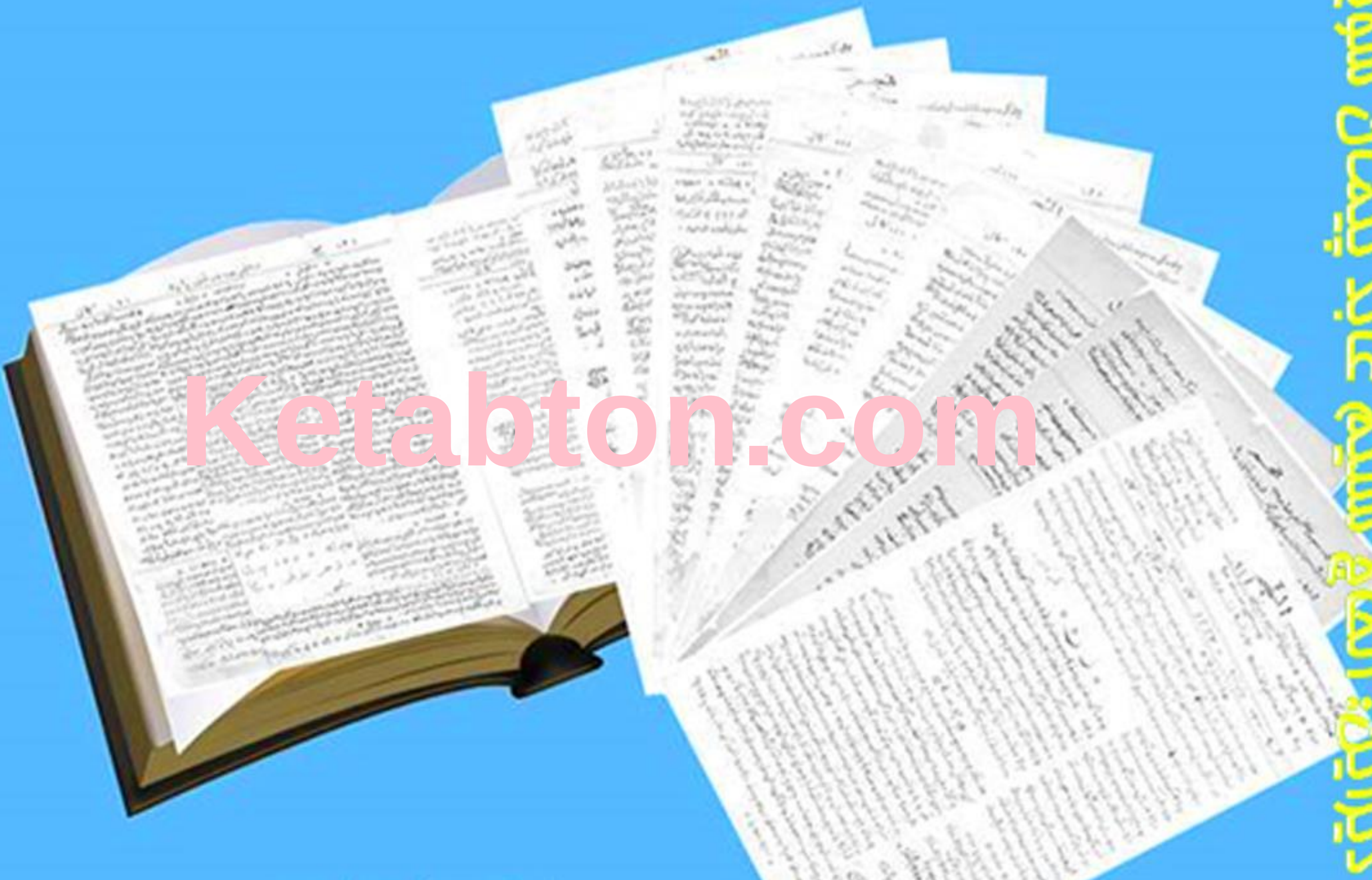

Ketabton.com

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدين آخند زاده
د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوڅېړنه : **امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني «**

تايپ او ديزاين: عزيز« سعيدی»

لومړی چاپ: ١٣٨٧ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو څېړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوريت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوريت سفارت، فرهنګي څانګه

نېټه: (د وري ٣٠) د 1396 لېږديز لمريز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړی: يو سل او ديارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رسالهء « *مولانا نجم الدين آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې* »، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امين الدين سعيدی فرزند رشيد مؤسس و بنيانگذار هفته نامهء «النجم » به مناسبت پنجاهمين سالگرد تأسيس آن هفته نامه، در يک فضای دور از ميهن يعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتيژيکو څيړنيز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ يافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسايل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظير پروفيسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبيب الله رفيع نيز بر آن مقدمه نگاشتند.

اينک شصتمين سالگرد تأسيس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امين الدين سعيدي فرزند رشيد مولانا دکتور سعيد افغانی مناسب انگاشتند تا اين رساله بار ديگر؛ اما در قاهره يا سرزمينی نشر شود که پدر دانشمندش نيم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابهء نخستين افغان، حايز به اخذ درجهء داکتری در فلسفهء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام يعنی "ازهر شريف" گرديد.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد اين رساله را که با نام يکتن از پيشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمين سرمدی ما افغانستان؛ يعنی مولانا نجم الدين آخند زاده پيوند دارد و همچنان ياد يکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعيد افغانی را نيز زنده می‌کند، به خوانندگان عزير پيشکش می‌نمايد، آرزومند است اين رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گيرد.

ومن الله التوفيق
فضل الرحمن فاضل
سفير افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـیکـنـه او ټولـونه:
امـیـن الـدیـن « سـعـیـدي- سعیدافغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څیړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

سـریـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتیژیکو څیړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې یو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شیخ ملا نجم الدین «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند لیک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدین اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مینه والو ته یې وړاندې کوم .

د النجم جریده، هغه قلمي جریده ده چې پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بیا مدیر وه ، تأسیس او خپره شوه او په دریمه ګڼه کې داسې ولیکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بیا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جریدې چې یواځنې اصل یې زمونږ په اختیار کې دی، او د را ټولولو، تهیه ، ترتیب او نشر کارونه یې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکمیله کړه، او په ډیرې مینې یې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د یادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو لیکوال او ملي شخصیت محترم پروفیسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څیړندوی حبیب الله «رفیع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین
امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

گران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »

د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.

ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.

ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .

ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسـېدل، په مینه مننه!

د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروابناد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتـنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.

کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر مېنځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مـولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې . همداسې وشوو.

د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »

په درېیمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))

د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انګليسانو د استعمار په مقابل کې جنګيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څيړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامين او د ننګرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څيړنيز کنفرانس په ترڅ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلـيدو، کاميابـيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملګری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لياري ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څيړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څېړنو او خپرونو برياليتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بَست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه

د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډېر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډېره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروابناد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروابناد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څېړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څېړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« ځاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کابل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروابناد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډیره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروابناد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .

ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمی مشاور
۱۳۸۷/ ۵/ ۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دځیرنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښود:

کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لېږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.

ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.

مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسي ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندې غواړم چې د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

۱ـ د ده *اجمالي پېژندنه:*

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دې سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.

دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحداتو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.

دې بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائې په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.

ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډېر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریشې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبیک وویلې.

په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .

د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوى. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځاى دى «۲»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

۲ـ د ده تفصيلى پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لاندې ډول سره ئې وپيژنو :

١ ـ د ده عمر او حيات او قواره

۲ـ د ده هويت قوم او نسب

۳ـ د ده اصلى او فرعي مسکن

۴ـ د ده تحصيل او علم

۵ ـ د ده تصوف

٦ ـ د ده جهاد

۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې

۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين

۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دى چه د داسې يو لوى شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيږي او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دى کړى. په دغه حقله زموږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښى نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطى آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زموږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دى چه ځه نا ځه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زموږ د هدف نارسيده مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندى ښه ثبوت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زموږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زموږ په لاس کښې شته هغه يوازى د ده د فوت تأريخ ښې چه په (۱۳۲۰) او يا (۱۳۱۹) هجرى قمرى کال کښې فوت شوى، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوى په وجه نحيف شوى ، حتى چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جږ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښی يو داسی اور او تېش او حرکت موجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار ‌را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو ووېلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جرووبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړې او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمی په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تير شوي دي. دی شايد په نورو ځايونو کښې هم ګر ځيدلې او يا اوسيدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوريدلي، نو ځکه دليکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصيل او علم :

مخکښې مو ووېل چه دی د تحصيل دپاره زيات ګرځيدلې او په ډيرو ځايونو کښې او سيدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډير پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسير ، او حديث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هيئت او رياضی ، او حکمت ، او ميرا ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۴ـ د ده دعلم او تحصيل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتيا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو ميږی چه دی ښه عميق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډير علمي بحثونه کول ده به هميش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه يادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سرې مخ په ږرو ځی يو هديره ده دهغی ځای خلک يو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تير شوی او ډير ښه مبارک شخص ئی خلک يادوی .

وائې ملا نجم الدين اخندزاده صاحب د ده زيارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پيښور او شايد نورو ځايونو کښې هم تير شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده يو بله دوره شروع کيږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حيات کښې د قادری شريفی طريقه وکړه او په دغه طريقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسيده.

ده په صوات کښې ډير وظايف کړي او د صوات صاحب په نزد نهايت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زياتې قيصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهيږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهيز ګاران تير شوی ، عقيده لرو چه اوراد او وظايفي ئې ډير پوره تأثيرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقيصو رطب اويالس ياد کړو .

وائي ملا نجم الدين اخند زاده صاحب په څلور واړو طريقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته يوازی د قادری طريقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵_ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هــډی صاحب عــالم ؤ ، مگر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله گرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سر زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مگر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پگړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنگ او قتل موجب وگرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه څنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وٍي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ.

ځوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم وه. د هغوی د خدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوی محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه ځوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وایي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زيږيدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمياشتې په ۱۹ مه دخوږ ياڼيو په اګام کښې حق ته رسيدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدين آخوندزاده يو نژدې ملګری، دوست، مريد او خليفه يا مأذون وو د نجم الدين د آخونزاده صاحب د وفات نيټه په خپله هغه مرثيه کښې چې (در مرثيه غوث زمان قطب دوران قدوهٔ سالکان پيشوای پير وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله عليه) په نامه ياديږي، دنجم الدين آخند زاده صاحب د وفات نيټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمياشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعيد د په خپلې مرثيه کښې پدې هکله ليکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاين دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بينم
صبر تلخ است وليکن ثمرش شيرين است
مژدهء نيک به صابر زسبحان مــــی بينم
ګر ازاين دار فنا جـــــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بينم
شب چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بيست ويکم ز مه و شهر رمضان می بينم
سنهٔ الف وهم سه صد وعشرين بـه يقين
بيست ويکم ز مه و شهر رمضان می بينم
چـــونکه خوبان هم رفتند سعيدی ز جهان
شو مجرد کــــه ترا نيز روان مې بينم

در مرثيه ای که در فوق تقديم ګرديده، با قيد (يقين) مصرع تاريخ (سنهٔ الف و هم سه صد و عشرين (۱۳۲۰ به يقين) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدين له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پيښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزيز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې ليکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدين) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځينو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زايو کښې (اخونزاده خيل) حسابيږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښې په اخونزاده خيلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مګر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.

(مأخذ: دننګر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه ګڼه د۱۳۳۹ دثور ۳۱ نیټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرګولي دمیاشتې په (۳ او ٤ نیټه) کال ۱۳۳۹ لېږدیز - لمریز د ننګرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) ګڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای څنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په بړو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د ښتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ۱۲٦۰ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ۱۳٥۰ هجری قمری د ۹۰ کالو په عمر دمارسینګی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنګه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر ګران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنګه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنګر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنګر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحب ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او روحاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چی یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هځول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ريښتيا طلب ديار که
په ملوينو [1] کې به تل صفت ديار که
ذکر او فکر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون که په فکرت
ولی بويه چې کامل پيروي فرزنده
راه بلدوي کامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هيڅکله
او که نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
که سيد، آخونزاده کاريې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فريب سره يې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابيان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دی
کامل پير دی د هر چا په دا يقين دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړی مقام، کامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دکامل پير ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې ځو نمونې يې دادي :

رارسيږه دهډې پيره کامله
نن مې فکر نه چليږي يم بيدله
نن مې فکر نه جليږي يم په غم کې
تل ږږيږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړيږم دواړه سترګی مې په نم کې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډېر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لوړینې څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پېښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپېښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیړنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت ديوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعيد خان ملا خان زوی دی د ديني او عر فاني دري او عربي ليکونو ټولګه ده چې نجم الدين آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعميم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بيلا بيلو کسانو ته ليږل شوي او بيلا بيل علمي ، ديني ، عرفاني او سياسي مطالب لري، لومړی ليک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدين پير دی او دليکونو ليکونکی هم زيات عقيدت او ارادت ورته لري چې د حجت قويه په نامه خپل يو اثر ورته ليږي.

يو بل ليک يې دبيت الله شريف د نبوي جومات خطيب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت يې چې حج ته تليی، ورته کړی دی. يو بل ليک يې د امير دوست محمد خان په نامه دی چې توصيه يې ورته کړې چې رعيت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼي. يو بل ليک هم د امير دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته يې دروغتيا دوعا پکې کړې ده. يو بل ليک د سرادر زکريا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه يې پکې کړې ده، يوبل ليک دسيد عظيم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې يو بل ليک د مؤلف د زوی ملا سعد الدين په نامه دی چې د تقوی او ديندارۍ لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم ليک د ملا مير حسين بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور ديرشم ليک د وزير اعظم په نامه دی چې نوم يې نشته خو کيدای شي چې دا به د امير شير علي خان د صدراعظم سيد نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه يې ستايلي ، خپل ملاتړ يې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه ديرشم ليک بيا هم د امير دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي يې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دين دساتنی بلنه يې ور کړې ده .

اووه ديرشم ليک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دينی جهد يې ستايلی دی. د کتاب اته ديرشم ليک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فيانو د اقوالو د اختلاف په اړه يې ورته کښلی دی. نه ديرشم ليک يې بيا هم دخپل زوی ملا سعد الدين په نامه دی چې دوعايې ورته کړې او انساني کمالاتو ته يې را بللی دی.

څلويښتم ليک يې دسوات صاحب په مړينه يوه تعزيت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصيت ستاينه يې پکې کړې ده.

دوه څلويښتم ليک د شيخ ميا تبرک الله دليک په ځواب کې دی چې له دوی نه يې د دوی د « رد وهابيه » په نامه کتاب چې د امير شير علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورليږلی دی.

دري څلويښتم ليک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بيوزلانو مرستي او لاسنيوی ته يې رابولي. پنځه څلويښتم مکتوب د ميا عمر جان د ليک په ځواب کې دی. په شپږ څلويښتم مکتوب کی يې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوڅلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :

دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروانښاد نجم الدین آخونزاده څیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګـرانـو لوستونکو :

خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:

زه دخپل پلار (۱) سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تـلـی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم خـتـم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.

دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.

دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.

نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.

دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جروبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.

۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتگ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعالیتونو يوه بيلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولایت په جنوب کې د نجم الدین آخـونزاده د زیارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډیردیني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدین آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم یاده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعید «سعید افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصیت او دینی عالم، ددی دارالعلوم یانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بیا د مدیر په توګه وګمارل شو.

سعید افغاني ددې مدرسې د مدیریت تر څنګ پـه علمي، دیني، سیاسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډیرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونیزه دیوالي پاڼه یا جریده دهغه وخت د امکاناتو او محدودیتونه سره سره د یادولو وړ ده.

ددې جریدې چلونکی مولانا محمد سعید«سعید افغاني» د نجم المدارس مدیر او مرستیال یې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جریدې د تخنیکــي جـوړښت تر څنګ د مضامینو د انتخاب او لیکلولو کار یې د مـولانا سعید افغاني تـر مدیریت او رهنمایي لاندې پر مخ بیوه.

دا جریده دډیزاین او محتوا له نقطه نظره ډیره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مینه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځیدلې وه.

غواړم دبیلګې په توګه دښاغلي صدیق الله د« مبارک شه» تر سر لیک یوښکلی شعرچې د« النجم»

د جریدې په څلورمه ګڼه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نیټه چې د دغه جریدې یا اونیزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه یې لیکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شــه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت ځینې راویښ قام او ټبرکا
دا خــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض یې داسلام لاره ښودل وي
یــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر یو درس یې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک
چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پریښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان ســتراتیژیکو څیړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر- جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com بریښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

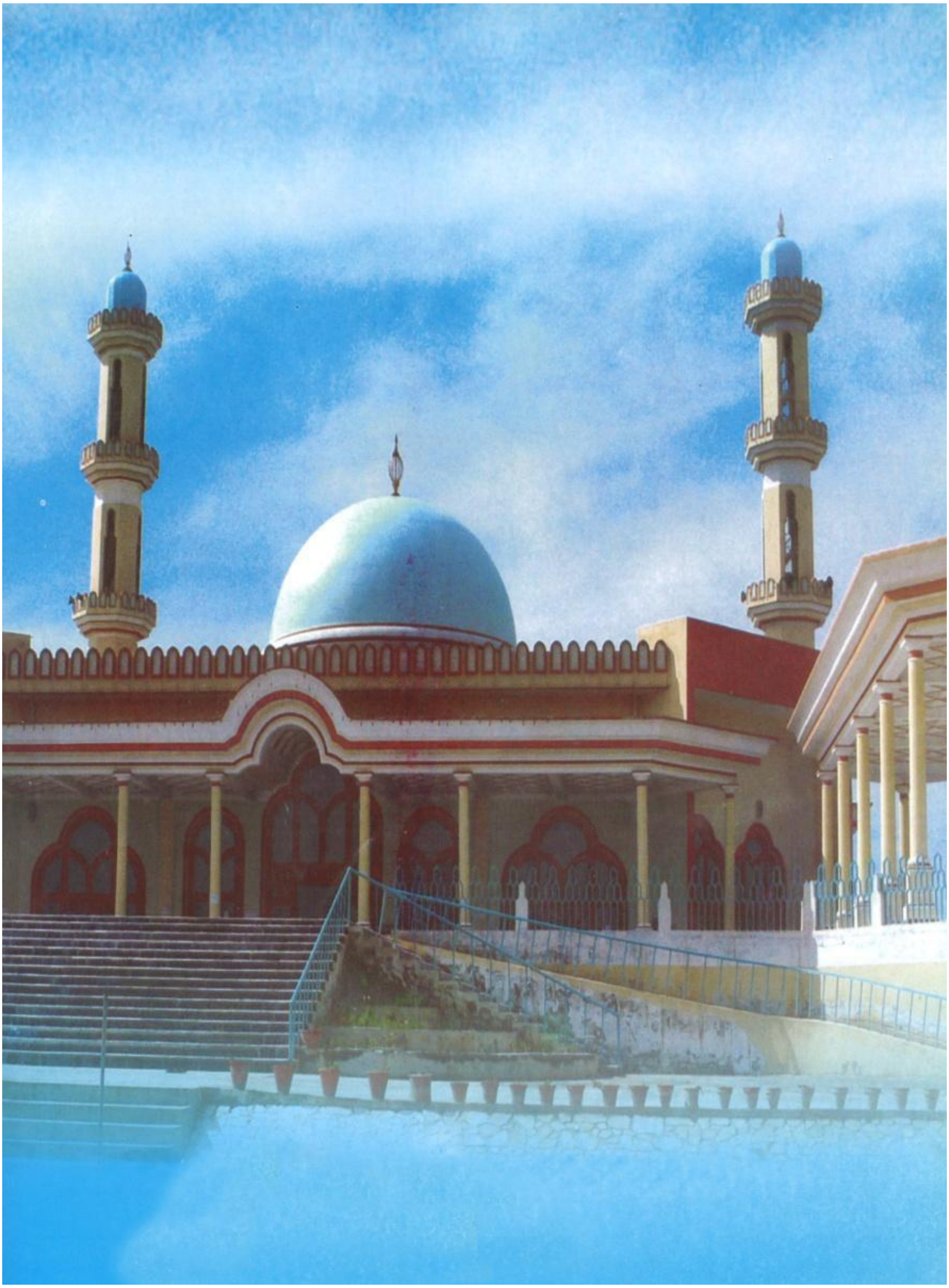

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس

اوه ورځنی پاڼه
بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسی جریانات بینی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبر ونی کوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبې او د لاس
د ضرر نه ئی مسلمان سالم وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام» «سعید افغانی»

د الله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی. د کامل صفت ور الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی د جزاء او د حساب د ورځی مالك دی نو خلکو ایم چه یوازې تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو تهمونږ ته سمه لیاره وښیه د هغو خلکو لیاره چه پیرزوینه دی پری کړی نه د هغو لیاره چه ستا د غضب لاندې راغلی او نه د هغو کسانو لیاره چه بی لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم اما بعد

د خلکو خدمت تربیه او یوه کول دی که خلك یوه شی هر څه کیږی د پوهو اهم مسئولیت دردی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د یوه کولو خدمت په پوره پاك نیت ترسره کړی. د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترڅنګه ده مرحوم غازی اعلیحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی. د غه مدرسه د ده د صالح خوی اعلیحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی د غه رشد ته رسیدلی چه د ژبی او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی. هو د وطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځ پاڼه کښی د مدرسی د منسوبینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو منځ ته راغله دا اخبار به یوازې د مدرسی په ګذارشاتو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسائلو متعلق خبرونی کوی اوس به سم دستی په اوه ورځو کښی یو ځل د چارشنبې په ورځ بې د رخصتی ورځو قلمی څو نسخی د مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به د وسائلو د تکمیل په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او دریغ نه شی مونږ به د غه کار کښی د امید واری اندازه هغه چا سره لرو څو مره چه مونږ نه د کار او خدمت اراده او ارزولری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی د مدرسی د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت اوضاعو باندی چه په هغه ملك کښی ئی نظامی حکومت روان کړی د وزیرانو او مشرانو بندیانول او د خلکو په اختنا قولو بحث دی تاسف او د خورشینی اظهار وشو. د او ضعیت ئی د دنیا د امنیت د پاره د اخلال باتو موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئی د کوم بل ځای په تحریك حاد ته و بلله.

«سره میاشت»

مونږ خلکو ته د سری میاشتی د مؤسسی تقویه د اسلامی لیار ښوونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه د غم زپلو د پاره به د غه مؤسسه د معاونت لاس ورکړی

«د معلم د ورځی په متعلق»

په نجم المدارس کښی د پوهنی د وزارت د غه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه د معلم د اهمیت او قدردانی په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو د غه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

(c) ketabton.com: The Digital Library

« هیله » بناغلی «حضرتخان»

زه ددی اخبار په متعلق دقا درتوا نا ذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعی دفاً یدی اودرتُی سعادت له پاره ئی وسیله وګرځوی

مونږ دمدرسی منسوبینو دپاره خومره چه دی پاڼی سره په زړونو کښی علاقه او محبت اودلچسپی لری هغومره دخدمت توفیق هم غواړو.

دلوستونکو شوق اوذوق دی د دوی دراستفادی موجب دنورو د پاره دی دښو لیارښونی اساس شی.

« ژبه اولاس » «سعید افغانی»

ژبه اولاس دژوند په اړخونو کښی دپوره پام لرنی دړه دژبی اولاس تحرک باید اداره شی دکار او خبرو سنه او بد ترخه اوخواږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » «پاچاخان»

پښتون قام ښه قام دی یا دچه زما قام دی ځکه ماتر ښه ښکاری ددنیا دهوا دنو مقابله دپره ښه کولی شی هر راز سختیو ته ودریږی لکه پک، ماشین او غیر هر مصیبت ته ټکیږی خویره پیسوته نرشی ټینګیږی

مولوی عبدالمجید «حمیدی» مدرس « تقدیر »

تقدیر تول مصیبت زده اوغمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کانی خفگا نو نه له مینځه باسی. تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحی ته ئی راباسی که سړی دډیر ثروت اوغناً خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرور نه په خنګیږی او که بیا دډیرو تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی اودتقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وشو چه ته هغه آدم ئی چه دستا په ګناه سره ستا ټول اولاد له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما دپیدا ایښت نه څو کاله دمخه پید او؟ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیائی وویل چه تورات کښی دا سی نه دی لیکل شوی چه آدم به داسی کار کوی؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت ؤ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« دتقدیر ګناه نه ده » «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضاً لرو وسائل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو دتقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب داسلام په نګاه » مولوی احمدګل «مدرس»

« دنبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت مصطفی مصطفی «ص» ژوندانه ته ځیر شو اودسیرو او احادیثو کتا بونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ورځ کیږی دمحمد «ص» اومجاهدو تجارتونه دتار

۴ مخ په پاڼو کښی ثبت دی دمصطفی «ص» دلوبو عادا تو او خصوصیاتو نه دا ؤ چه اکثر به ئی خپل کارونه په خپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول. هر قسم دا کار چه ورپه مخ کیده بی دکوم عیب اوعار نه ئی ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښی دمسافرینو دکورد کارونه هم رنجا مول. هغه چه مشاغل ئی کم وی کولی شی چه دنورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو معروف ؤ دده نه داسی وضعیت دکار اود خلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بیلګه کیږی

« توکل » مولوی عبدالشافی «مدرس»

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شوب تا سست یو او دا یو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږ دی که دتدبیر او مشوری نه کار او خستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئی ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت دفتوکل علی الله امر کړی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسائلو کښی دمدرسی نه پوښتنه وکړی که ددفعی او د جرحی په مقصد نه وی مدرسه به د نجم المدارس دعلماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب ورکړی.

« دی اخبار دپاره »

دی اخبار ته باید ډیر مخلص مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

بې درخصتۍ دوه ځوهره

چارشنبه نشریږي

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دویم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «ننګرهار نجم المدارس»

د اخبار د مدرسې جریانات نشر او اجتماعي، دیني، تربیوي خبرونه لري

«موږ» «سعید افغانی»

موږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون او مسلمان او دوام د چل دامر د تقیین او بیعوده ساتو

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«د سبز تعلیمي کال» «د مدرسې په انجمن کښې اوریدل شوي» «سعید افغانی»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دادی ۱ که د مدرسې تعمیر دلیلیونه تر درسونو پورې اول تنظیم وترل شي ۲ که د کتابخانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په همدغه کتابخانه کښې کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر له خوانه د تفریح په ډول مطالعه په همدغه کتابخانه کښې وشي بد لا به نوی او که په همدغه کتابخانه کښې راډیو هم د استفادې د پاره وی بند ده ۳ که د یو مختص علمي اخبار په هفته کښې یو ځل خوټیدو ترتیب شي او د دې د پاره په هره میاشت کښې افتخاري مدیر او د دې اعضا تعیین شي بند به وی ۴ که زموږ په لاس کښې لوڅه پیسې راشي تر څو ځینې اصلاحي او تنظیمي کارونو د پرمختګ رقت د پاره صرف شي لکه د انجمن تنظیم د میلمنو د تګ او راتګ او د دې نور ضروري مصارف چه په بودجه کښې ورسره مساعدت نه لري ۵ په سبز کال کښې موږ سره دا خیال هم دی که د یو کوم حرفت او صنعت کار چه د مدرسې سره مناسب وی آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ موږ غواړو چه په سبز کال کښې د مدرسې د طلابو د خوابګو د تکمیل د پاره چه له یوی خوانه د دوی د استفادې شیانو نه ګټه په لاس راشي او له بلې خوانه د دوی مشکلات هم په نظر کښې ونیول شي د یو دکان سرپشته ضروري ده د دا دکان به او س په محدود دی پانګې سره د یو بڅ لوی کار په څیر شروع کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې په ګټه تمام شي مقصد دا چه د دا دکان آینده د مدرسې د معلمینو او اداری خلکو د مالي بنیې د تقوی د پاره اساس او د مدرسې د پرمختګ د پاره ممد د طالبانو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښې خیال وی ۷ د دولسم ټولګي محصلین دی هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو ښښ د دکړي چه د مدرسې د بنه والي د پاره د مخکښې کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوی نهضت شروع په آخر د کال کښې د ښو کارونو د اپور کلنی تولنی ته وړاندې کړي د اکار د اسې صورت لري چه اول تر اوله د دولسم ټولګي اعضا یو تربله اخوت، همدردی، حوصله مندګي اره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل تقوی ځپلو او ضاعو ته بنه تغییر، پاکی، اتفاق، د دنیا د اوضاعو ته باخبر تیا، د دوه ... ... شوی او د دوی په کار کښې ... ... هم ... کښې

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ ؤ چه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستو افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوی عبد الشافي مولوی عبد المجید مولوی محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوی محمد ایاز د مدرسې منتظم ، همدا رنګه ملا حضرت خان ، ملا عبد الرزاق ، «آصف» ملا محمد ابراهیم ، ملا شمس الاسلام سید محي الدین «علوی» صدیق الله ککړي » ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو وینا وی او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې «سعید افغانی» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعو د رضائیت اظهار او وی ویلی که څه هم زه د مدرسې په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر څو مره چه زموږ د پاره په کار ده خصوصي بایلد په دغه آساس قوی قدم ونه لوی ته شي مجلس د وطن د آرامي او ترقي په دعا ختم ته ورسید ۰ ۰

«بخشش او تحسین»

په دې لمړ د عقرب د معلم د ورځي په مناسبت په جلال کوټ کښې یو لوی مجلس جوړ شوی ؤ په دغه تولنه کښې د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر ؤ د مجلس په آخر کښې ځینې د مکاتبو معلمینو ته او مولوی احمد ګل د مدرسې مدرس ته د یوی میاشتی معاش مکافات او مولوی محمد شریف او مولوی عبد المجید او مولوی عبد الشافي او مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسینات ... ورکړه شول ۰

«د داول مخ پاتې»

جنبش د اخبارو لوستلو او ورسره علاقه او شوق زیاتوي. مضمون لیکل او داسې لوړ ضروري مسایل وړاندې کول او توصیه وکړي که دد ولسي ټولنې اعضا په وار سره دوه دوه ورځې د روسته د حاضري په وخت کښې یو څو مختصري جملې د اصلاح په باب لوړو شاګردانو ته په لاندې شان الطوس بیان کړي بلکه به ډېرې ښې د پاکۍ او نظافت د لوازمو مخ نیوي د مناسبو او ملي جاموس مشته ۳ په صنوفو کښې یوه لا ښه اخلاق ګذاره ۳ د مدرسو د اهتمام د پاره غور ۳ د لیلیو د تنظیم او ترتیب سره مشته او توصیه ۵ د دوی څو په ظرف کښې چه کوم ناوړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوي وي مجمل په کتابي طرز سره یوه کول او توصیه ۶ حاضري د پاره عمومي وصایا وي ۷ د مدرسې د پیشرفت د پاره د ټولو شاګردانو د دقت په وسعت سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د ملي او جماعت، تقوی او پرهیزګاري اهتمام ۱۰ د کار او عمل د پاره په خپل وخت کښې توجه ۱۱ د مدرسې د تعمیر د آبادۍ د پاره د خپلو لاسو لوړ د قوت نه هم کار اخیستل. زما د دغه مطلب د مهږ کال د پاره یقین لرم چه یواځې زه په خپله ترسره کول نه شم که زمونږ د مدرسې د منسوبینو له خوا مساعدت وي اميد دی چه مدرسه به د دغه افکارو په تعمیل د عقبي امید واري سره تخمینه کړي د اهم باید وو انیم چه زه د مدرسې د سطحې د لوړه والی او د اسلام د دین د خدمت د پاره لوی مسئولیت نه او وظایف هم لرم امید کوم چه د دغه مطالبو سره کومک د پاره زمونږ د دې وخت اخبار ضروري د ګډون شي بایه.

«د وخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «د ملاکامې»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدر او اهمیت لري او هر کار د خپل مخصوص وخت پورې موقوف وي. په ځواني کښې تلاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وي په زوړ والي کښې بیا بل رنګه حال د افکارو او سنجش وي. د روغتیا مرتبې او وخت ته د ناروغتیا مرتبه او وخت نشي رسیدلی د مال داري او هستي وخت باید تلف نه کړو د غریبو او خواریو د وخت او د احکه چه د غه مرتبې ته د فقر او ناتوانۍ مرتبه نشي رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددې تولو لحظو او ثانیو سره اخته دی د انسان عمر او ژوند دومره ډک توب نه لري ځواني بیل بیل مناسبات لري د انسان د عمر نه چه لحظه یا ثانیه تیریږي هغه هم د انسان د خوږ عمر ملا کمیږي نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لا ابالي ونه شمیري د بیلې بیلې زمانې څخه استفاده وکړي لکه چه رسول «ص» یو صحابي ته فرمایلي دي غنیمت وګڼه پنځه څیزونه د پنځو نورو څخه ځواني د خپل بډوا د زوړ والي نه د روغتیا خپل د ناروغتیا مرضیت او توانایي خپله د فقر او ناتوانۍ نه فراغت خپل د مشغولتیا نه ژوند خپل د مرګ نه.

«وطن» «د آسف» د دولسم ټولګي زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر څه نه زیاته ده د مینه د اسې څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم ترې ځان نه شي خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکې شریفې څخه هجرت کوله نو د ټګ په وخت کښې ئې له درده سوزه څخه مکې معظمې ته داسې خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه نوی وتلی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وای جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو جز شمیرل شي نو ښا پیدی اساس مونږ باید د دې ټکي متوجه شو چه د خپل ګران هیواد په آبادۍ کښې زیار او زحمت وباسو که څوک غواړي چه د وطن د ترقۍ د پاره څه وده ییاري او چارې وسنجوي باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره ښه رویه وښیي که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقي ممالکو کښې وشمیرل شي باید چه په ګډه سره د وطن د خیر د پاره ملاوې وتړو او د نا وړه اخلاقو څخه ځان او نورو ته د نجات وسایل برابر کړو او په ریښتیا سره د پوهې د ورور ولۍ او وحدت لاسو ته وړو کړو په دې وخت کښې تر یه وکوم چه زمونږ ګران هیواد به د نړۍ کامیابو ممکن وګرځي.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷

ای ګرانو نیکو الانو ÷ ای د مینې ښکلانو ÷ ای د خاوري خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو ÷ چه له خاوري قربانیږی ÷ مال او سر څنې تیریږی که ÷ د علم څخه وړد پیریږی خپلو وسیو کښې لغمانیږی ÷ غیرت منو افغانانو ÷ د غه نوی خوب اخبار ÷ په النجم دی یادګار ÷ مضامین ئې مزه دار ÷ که دی قلم که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو د اخبار به لوی خدمت کړي ÷ خیر خواهي به د ملت کړي ÷ آوازونه به اوچت کړي خلک به پوره له غفلت کړي ÷ ښه د هر دی محبانو ÷ په کښې شته پند او حکمت درس د دین او دیانت ÷ اچي روح کښې تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نهضت فدایانو صادقانو ÷ که څه هم بښې جیل شته ÷ ښه د هر دی منظري شته ÷ ورېانې ته دوه دری شته ÷ خارجي او هم دی شته ÷ تلي ګوروای پوهانو ÷ علوي ریښتیا هم
[illegible]
[illegible]

«اعلان»

که څوک په شرعي مسایلو کښې د مدرسې نه پوښتنه وکړي که د دفتر او چیمچا په متصل ټولې مدرسه به د النجم المدارس د علماؤ په ذریعه سمه د خپلو مقرراتو سره جواب ورولي.

«دې اخبار د پاره»

دې اخبار ته باید ډېر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی ۞ سعید افغانی ۞ دنجم المدارس مدیر
مرستیال ۞ حضرت خان ۞ دولسم ټولګي شاګرد
اداره ۞ په هډه کښې ۞
پته ۞ ننګرهار نجم المدارس ۞

اوه ورځنی | پاڼه
یې دورځنۍ دوره خوره
چارشنبه نشریږي

د اخبار دمدرسې جریانات نښې او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي
۞ ژوند ۞ «سعید افغانی»
ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه حاصل کړي چې دوجهان په فکر په پاک عشق حرکت او جنبش ولري

ګڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال دعقرب -۱۴- -۱- کال

۞ امیدواري ۞

«هیم کاکړ»

موږ دغه اخبار ته نهایت خوش یو او دا ځکه چې دعلماؤ په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هم دوه جنبې لري خوله او قلم دوی دیاره چې دنجم المدارس ټول علماؤ د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او ترسره شي دالنجم د اخبار کارشروع شوی ګمان کوم دا اخبار که څه هم اوس دمدرسې دمدرسینو او متعلمینو لپاره خپریږي لاکن د وسایلو او شرایطو د پوره کیدو په اثر کیدای شي چې دملت لپاره عام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیار کښې یو مؤثر قدم شي او هرڅای ته وریږي دالنجم دلید وند معلومیږي چې دالنجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خپروي او دمدرسې جریانات او پرنخ تګ باندې لنډ اندازې او دعلماؤ او د خلکو په افکارو کښې دیو والي او همکارۍ لپاره کار کوي خو ټول په یو فکر او متین عزم سره دحکومت او ملت دخیر او بهبود دپاره کار وکړي همدارنګه معلومیږي چې دالنجم اخبار غواړي چې ډیر علمي مضامینو سره دخلکو افکار تنویر او روښان کړي او بدرسومات او پراګنده خرافات دخلکو نه لرې کړي او داسلامي دین په اصلي اساس روښانه لیار کوم چې دهرچا دخیر لحاظ په کښې وي خلګ روان کړي نو په دې ملحوظ دا اخبار ډیر لو مبارک اخبار او لوعالي مطلب او هدف لري نو ځکه باید هرڅوک دې اخبار ته خوش یې او د تقویې لحاظ یې وساتي ۞ خدایه ۞

دلیښتون دکامیابۍ لپاره خدایه
دلیښتون دنیک نامي لپاره خدایه
دالنجم ښه اوچت او ښه بالا کړې
دلیښتون مددګارۍ لپاره خدایه
چې ټول کړي پښتانه په یوه لیاره
خپل منځو کښې همکارۍ لپاره خدایه
دالنجم واسطه او ذریعه کړې
دلیښتون دغمخوارۍ لپاره خدایه
دالنجم له نجم ښه رڼا کړې
دهیم ددې ارزو لپاره خدایه

۞ زړه ۞

«دحمید افغاني»

په بدن کښې دغوښې یوه ټوټه ده چې صالحه شي ټول بدن ښه کیږي او که فاسده شي ټول بدن فاسدیږي باخبر او سیږئ چې دغه ټوټه زړه دی ۞ حدیث شریف ۞ زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندې ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره کیږي او دعلم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل په کار دی چې دخیر او بهبود اندازه ورسره د خدای ﷻ درضا موجب دځان او دخلکو په دنیا و خیر وي تقوی او پرهیزګاري د زړه کار دی ښه ګڼل زړه ښه سلوک هم د زړه کار دی او عزم غواړي دځان او دخلکو دبهبود لپاره هغه زړه کوي چې دانسانیت په رڼا روښانه وي د زړه ځان روښانه روښانوي نو انیت پیدا کوي او پوهه منځ ته راولي ۞

۞ پوهه ۞

هغه خلک پوهیږي چې دځان او دبل دخپل او پردي په پیژندلو او پالنه کښې کښې خطا نشي هغه قوم حتماً مخ په وړاندې ځي چې د ژوند په اساس دو پوهلوي او وارو په ګام دخپل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چې د دوی ذهني انکشاف د اینده او مستقبل په سنجولو کښې داستدلال او د منطق دتعمق او د ژور فکر په بنا روان وي داسې نه چې کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه کتل وي هغه علم په درد خوري چې د ضرورت او دخیر اندازه ورسره داسې نه چې چټي خوشې تیریدل او ځان ستوړلوي هغه کار ته باید اقدام وشي چې د بوالهوسۍ نه بهر ځان او دخلکو دنیا نه خالي دعصر او زمان مستند ایجابات او دملت معقول عنعنات یې ومني هغه پوهان باید د خلکو مقلدات وسنجوي چې دخلکو د ذهني استعداد اندازه ګڼلی شي هغه وخت باید خبره وشي چې تاثیر وښیي د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شي چې په یو قرار ترآخره یې وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړي شي چې دعلم او پوهې په مساوي دګار او وجدان خاوندان هم دي دهغه شخص باید قدر وشي چې خپل خیر او شر د جامعې په خیر او شر کښې ګوري هغه ډاکتر او فیلسوف دی چې دقوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسب د د اصلاحاتو چاره وکړي شي دقوم او د وطن بنیادي ضرورتونه پوهه، اقتصاد او صحت دي نو په دې ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چې په دغه درې وارو شقونو کښې دکار خلک په کار اچوي

«سعید افغانی»

«محبت» — «حضرت خان»

محبت یوه د زړه پورې خونه کله ده چې هغې ته د
لوچا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه رسیږي
او علاقه لري دی د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدای شي چې د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چاته چې په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سنه انجامیږي هو د ټنه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام د پاره
ښایسته ګټه شوی او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
ښه د نیکنامۍ او ښېګڼې لوی وسیله
ګرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له لاره حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یو والی هم له محبت څخه زیږیدلی دی او انسانا
ت نیتي لري ئې دا چې محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه د پاره یو اغیز عامل او قوي
محرک محبت دی د لیتیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دی چې د محبت مناسب ځایونه
ومیږنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت — «سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب - قرآن کریم
د انسان د ګڼ اړی لوی او د ګډ ژوند یو موضوع
یره مهمه او یو ستره مسئله ده لوی دی ضروري مسئلې
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د مخکینۍ آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړې او ارشاد ئې فرمایلی چې
مطلب ئې دا دی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کارې
کوی په ګناه کولو او تجاوز باندې یو تر بله مرسته
او معاونت مه کوی خدای پاک خپل دا هدایت
سره تقویه کوی او وائی چې دا ډیر د الله (ج)
څخه او داځکه چې یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنې بدی منکر هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندې عمل
وکړو بیا نو مونږ د دائمي سعادت د پاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چې تول خلک اصلاح شي بیا کیدای شي
چې دا مشترک او د هر یو ځانته ټیټی هم
ترلو مطلوب منزل پورې ورسیږي.

اعلان

که څوک په ښوعي مسایلو کښې د مدرسې
نه یو پښتنه وکړي که د دغې او د هغې
په مقصد نه دی مدرسه په د نجم العلما
ریس د علاو په ذریعه سم د خپلو مقا
لو سره ځواب ورکوي

«حصیله»

مونږ غواړو چې د نجم الدین اخندزاده
صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله
څه ولیکو که چا ته ددوه د ژوند
اند د حالاتو او ددوه د غزاګانو
او ددوه د ما ذونانو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چې په دغه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار د پاره

دی اخبار د پاره باید ډیر مختص
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

همکاري

«حمدالله دره نوري»

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د مخکینۍ بیولو او د تولو نیکړتیا او د پوره کولو لپاره همکارۍ او یو تر بله مرستې او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخي خبرونو له مخې څرګنده شوي ده کوم محیط او جامعه کښې چې د همکارۍ روح قوي
شوي او ددې په مذاق خلکو کار کړي معنوي د ترقۍ په لیار کښې ډیر قوي قوي ګامونه اوچت کړي او په اثر ومند اند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خوا ته روان د فلاکتونو په
پاته ده یا به کښې غرق د فلاح او نجات ذواو ګډ ور څخه ورک شوي دي له هغې امله اسلامي قوانینو د لفظي همکارۍ
ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښې ئې ښه آکید اشارات صادر کړي دي ریښتیا ده چې ځینې
له یو سمي او یا یوازې ځواندام تول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چې د انسان حیاتي ددوه حیات ډیر شقوقونه احتیا
جات لري او هر شق ضرور صحیح کار کونکي غواړي چې دا تول بیا په کړه سره د همکارۍ د لیارې نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره ځانونه ورسوي انسان د اسبابو په عالم کښې ژوند لي او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله شي
کولی چې تول شیان خود سره بې د کوم اسبابو او شرایطو څخه مفت پلاس راوړي بلکه ددوه د پاره د هر څه نه مخکښې د هر شي د منا
شیوا او مصادرو پېژندنه ضروري ده د همکارۍ د پاره دا دوه شیان ډیر اهم او ضروري دي ۱ - د مطلب یو والی ۲ - یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوښښ وکړو چې یو تر بله په خبرو ځان سره یوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لښي موجوده حالت ته
نظر وا چوو مونږ مجبور یو چې د همکارۍ د پاره پوره اهتمام وکړو ځکه چې قوم ملت او حکومت کامیابي او کامیابي د همکارۍ نه مومي
نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر — اوه ورځنۍ پاڼه

مرستیال «محمد شاه خان» د دولسم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې — پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتي د ورځو هره چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسي جریانات ښيي او اجتماعي، دیني، تربیوي خبرونه کوي

«بیداري» سعید افغانی

خو مونږ چه غواړو، بیا هم خدمت وکړو هغو مره باید پوره بیدار او سو ویښ ذلو رو داو بو باروی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد»

سعید افغانی

د دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښې په کلکه جنګیدلی بیان کړم. «د ده اجمالي پېژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچاهۍ په وخت کښې یو د لوی اعتبار خاوند و. دغه ښاغلي سره د ماذونا فر د کابل په بنار کښې بندي کړو. دی د بندي خانې نه په یو خاص ترتیب تخ په مشرقي و تښتید او هلته د مهمندو مشرقي په سرحد کښې د مهمندو پر سیمه په ژړوبي اوچر کند کښې او سید او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهۍ په وخت کښې د هغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او ننګرهار په ولایت کښې د جلال کوټ نه تخ په جنوب د هډې په قریه کښې او سید. ده د هغه پاچا په عمر کښې د پېر د اسلام د دین اساسونه محکم کړه او هرې خوا ته ئې د ښي او بلې خوري شوې او د ی د درسي لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده او حاکمیت درلوده د غه ملي شخصیت د هغه امیر حبیب الله په وخت کښې ۱۳۲۰/۱۳۲۱ هجري قمري کال د رجب د اجل دعې ته لبیک ووېلی. په دې حساب د ده د وفات تاریخ (قبر غازي ۱۳۲۰) دی. د ده مزار او مقبره د هډې په قریه کښې د والا حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنیاد جوړ شوی ده هدیره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی.

«پوښتنه»

اداره

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟
په مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب»

سعید افغانی

د مدرسي د پاره د همکارۍ خیال ضروري دی ترڅو کسان عالمان کار خلک خیرخوا او مفید و پېژني.

(۲) «ځواب»

محمد نواز د دار الحفاظ معلم

د مدرسي د پیشرفت د پاره هر څه نه مخکښې تقوی ضروري ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګارۍ سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب»

مولوي احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ په وړاندې لاړه شي چه په دې کښې درسي افراد تربیه شي چه د دین او د جامعې دردونو دوا شي یعني بشر تربیه

(۴) «ځواب»

مولوي عبد المجید نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسې د ترقي د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوې برخې شي یوه رسمي او بله ملي چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندې لاړه شي.

«جهان»

شاه جهان د لیوو لسم ټولګي شاګرد

حقیقة که بشر د ذره په سترګو د جهان په دې لویه او ازاده فضا کښې نظر واچوي او د عقل په ذره بین کښې په دقت سره کتل وکړي نو خود به خود به و پوهیږي چه جهان نن په کومه اندازه وړاندې تللی او په دې به هم و پوهیږي چه د اوس حیات په ټولو خواو کښې ترقي چه نن پرون په جهان کښې لیدل کیږي په هغه او د خبرو په لاس راغلي؟ نن په جهان کښې هغه شیان موجود دي چه څه زمانه مخکښې و یښ عقل نه منل د نشو نی په ټوګه لګه وا اېت، مصنوعي سپوږمۍ او د روسي نور چه زره د نیا ئې د وجود څخه بې خبره پرته وه مونږ پوهیږو چه د غه نهضت خلکو منځ ته راوستلی او د انسان عقل او کنجکاوي، کار او عمل دا مدارج طی کړي هو کار او عمل لوی منزلت لري زمونږ ټول مطالب زمونږ د حرکت پورې مربوط دي که مونږ غواړو چه د جهان سره متساوي ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کلکې منګلې خښې کړو. دا په د مروت خبره نه وي چه د بل چا د سعې او عمل په محصول باندې ژوند وکړو.

«د جهان د پاره»

اداره

مونږ هم ژوندي یو مونږ هم د جهان په یوه ځنډه کښې ژوند کوو نو مونږ ته هم په کار ده چه د جهان د دې ځنډې د رفاهیت خیال وساتو زمونږ د وطن اړتیا د دنیا او د جهان د اړتیا په مسایلو کښې پوره لاس لري نو مونږ باید مونږ د ځان او د نور جهان د خلکو د اړتیا د پاره کار وکړو نو ځکه د نیا هم باید د دنیا د دې ځنډې د اړتیا د پاره د جهان د اړتیا په لحاظ د پوره سعادت او د مرستې نه کار واخلي که د انسان یو فرد نا امیده او مرور شي نو د انسانانو د ټولنې د اړتیا موجب ګرځي نو مونږ باید د ځان او جهان ته څنګه چه لازمه ده باید متوجه شو.

(۵) «ځواب»

مولوي شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسي د مخکښې تلو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسي کښې اتفاق او اتحاد وي او هم یو مدرسه خپله و ګڼي ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره مناسب اصلاحات کول په کار دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« مبارک »

صدیق الله
ککړکی

دغه عزم او د ا کار شه مبارک
د النجم د اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی راولیښ قوم اوتبارکا
د ا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئی د اسلام لاره بښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

د افکار و د روزنی درس پرا کړی
هر یو درس ئی په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
د ا رڼا او د ا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښی قدم دی
د ا قدم او د ا رفتار شه مبارک

سعادت چه دخپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په خلاندوئاممه سره یادیږی ددی اخبار د مضامینو د لید ونه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیر خواهی په مقصد منځ ته راوتلی دی . دغه اخبار که څه هم اوس دګوتو د زحمت ننګه او دیو قلمی اخبار په څیر خاص د مدرسی د خلکو د تربیی په نیت دی مګر امید کو و چه انشاء الله د ا سبا بود برا برید و په وخت به د نقول دولت او ملت د خیر خواهی په مطلب د عام المنفعة عنیه نمونه وګرځی ځکه چه د ا اخبار د نبول مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربی نسخی په څیر معلومیږی هو د مشرقی پوه خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دوامی او نهضت د پاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښی لید ل کیږی . د وی د ملت او حکومت په منځ کښی بهترین عناصر دی د وی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پروننه او تکلیفونه ګاللی او ګالی به ئی ددی اخبار د خدمت د پاره هغه علماؤ کارکوی چه په د ننه مملکت کښی [redacted] قوی قومی رښتی او د ا ز مینبت په ډیر ګر کښی د بریالی توب نښانی لری . مونږ هیله کو و چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماؤ خپل د تبلیغ مجربی نسخی د مرامنو په مواقع ددغه اخبار په د ی سطر په ۴ کال

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پید ایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مګر د و مره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تا کلید ی کړ مونږ د وظیفی د انجا مولو اهمیت ته ملتفت شو او د و مره به را ته ظاهره او ښکاره شی چه که کوم انسان د لوی نوم او نشان او عزة خاوند شوی او یا د خدای په د ربار کښی ئی د منزلت مقام نیولی د ا محض او محض د خپلی وظیفی قدر او د ا یفا کولو برکت دی او بیا هر څو مره چه سړی د خپلی وظیفی په حقله توجه وکړی هغو مره به د د ینی سعادت سره مخامخ کیږی دلته باید د هم وویل شی چه د وظیفی انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتماد منځ ته راولی او که نه د وظیفی انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د نا کامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که څه هم د خورسی سره یو ځای شی د عقل او تد بیر په بنا نه وی او کوم پروګرام ونه لری زما په فکر د ا سړی هم په کامله صورت سره نشی کامیا بیدای که غواړی چه تا سی خپله وظیفه ښه ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تد بیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروګرام جوړ کړی د وظیفی د پاره وخت ونیسی او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده مونږ باید د تد بیر خلک و پیژنو او وظیفه هم هغو مره چه دوی وسنجو و او ما یو سه نشو کار وکړو او شجاع او پاک نیت د خلکو سره په پاکی ګذاره او وفا د وظیفی مشکلات حتماً حل کوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخندزاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی مونږ سره معاونت وکړی

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی ، مونږ هیله کوو چه مقتدر خلک د ا سی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی .

د النجم « اداره » د ښاغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښی ئی لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښی به خیر خواه عناصر وسائل برابر کړی

اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرتخان» د دوهم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښي
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بې درخصتۍ دورځو
چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسي جریانات علمي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وي بیا هم نه پوهیږي او
لازمه ده چه تل په ټولو کارو کښي بشه تدبیر
او مشورې ته منقاد شي.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پیژندنه» سعید افغاني

د نجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پیژندلو دپاره په کار ده چه په لاندې ډول سره یې وپیژنو
۱ دده عمر او حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلي او فرعي مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف
۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کارروائي تر مرګه پوری ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د
مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات

مګر ډیر تاسف دی چه د درسي پولوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات یې نهایت متانت او سنجیده ګی لري. هغومره چه وېل کیږي او وېل کیږي او باید ویلو به د غه اندازه دده د سوانح د لیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږه ګیله دده د معقولو منسوبینو نه کوم چه پر ښیل وخت کښی نهایت منلی تیرشوی زیات تر ده پوری د ملا طوطی اخند نه هغه هم صرف دده د موعیظو تذکره نګر نهایت ناقص لیدل کیږی او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښی مطلوبه معلومات راشی امید دی چه څه نا څه خو به تری جوړ شی او د آینده د پاره به ګوندی په دغه اړه زه دده په عقیدتمندانو کوښښ وکړی چه زمونږ د هدف د ارسیده مطالب تکمیل او پوره کړی باور کوم چه په دغه بیا ر کښی سعیه به دده د عقیدتمندی منبر ثبوت وی. زمونږ په لاس کښی تحریری اسناد ډیر کم دی کوم تحریری سند چه زمونږ په لاس کښی شته هغه پوره نه دی دده د فوت تاریخ ښیی چه په «۱۳۲۰» او یا «۱۳۱۹» هجری قمری کال کښی فوت شوی چه دده دټول عمر اندازه نشی معلومیدلی مګر شفاها موږ اوریدلی چه اخندزاده صاحب عمر د سل یا کلو په حدود کښی اندازه کیدلی شو خلک وائی چه ښه لوی وجود یې درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی و ځکه چه د ډیر ریاضت په وجه دده دلاسو ګوتی شنه شنه بلیدل. وائی چه دی ښه خوش قواره چهره یې وه او په اوچلی باندی شین خال هم درلوده او دده د شین تیلی خال شهرت زیات و. دده رنګ او قواره با تا ثیره هیبت ناکه وه دو ډیر به خلک دده رعب ولید مګر په عین وخت کښی مشفق او مهربان هم و. دده حیات ټول په حرکت کښی تیر شوی معلومیږی چه دده په هغه کښی پوره رسی او د پاتی په دوهم مخ کښی.

«بیداری» محمود د دوهم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنیا کښی د بیداری او ازو نه پوره ته کیږی او روح چه ترڅ و ورځ اکثر خلک پوهاند اوازه پوه او بیداری مګر بیاهم باید د بیداری په حقیقی معنی پوه او اصلی هدف او مرام یې وپیژنو زما په عقیده بیداری نفس چالاکی او یا پوره نګه خود نمائی نه ده بیداری دیته نه شی ویلی چه سړی د نوکسب او یا دکوم شخصی کمال خاوند یا په یو ډول سره خانته هستی او مال پیدا کړی. دی په حقیقی بیداری کښی د جامعی او د وطن او د قام د یاره خیال وند ساتی. هو هغه کار چه د عام خلکو د خیر سره مصادم واقع کیږی او د صلاحی قانون نه تیکا د سری بیداری لا څه بلکه د جهل په تورو پردو کښی غافل انسان خوب کول دی هو بیداری پوری پوهه ده چه د بشری نقیصو محک او د عمومی هو سائی موجبه ده اوس که ښه دقت وکړو نو تا بته شوه چه حقیقتاً بیدار هغه څوک دی چه د علم او پوهی دلاری ښیل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب یې وسنجولی شی د هر چا حق د رته معلوم په هیچ ډول سره یې تلف او یا پامال نکړی متوکښی وپیژنی د حقوقو احترام او د تاریخی شخصیتو نو زمنی د جامعی په اصلاح کښی ساعی د بشر د هوسائی او رفاهیت اسباب پیدا کړی ښیل رفعت او ترقی د جامعی په ترقی او تعالی کښی وګوری په آخر کښی د ښیلو پوهانو او بیدارو ملګرو څخه دا هیله لرو چه ښیله بیداری په کار واچوی او حتی المقدور د جامعی د پرمخ تګ وسائلو ته لاس ورشی.

[ادراه] «پوښتنه»

مدرسه په څنګه څخکښی لاړه شی؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب» [حمدالله دره نوری]

که چیری د تعلیمی پروګرام سره سم یو اخلاقی او عملی پروګرام هم په مدرسه کښی په لازمی صورت مقرر او ور سره سم ټول افراد دروزل شی شک نشته چه د مدرسی محبوبیت به د هر چا په زړه کښی راسخ د ملت او حکومت د ارزوګانو سره به موافق کار و کړی شی چه دا د مدرسی عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب» [سید غریب د دوهم ټولګی شاګرد]

زما په خیال د مدرسی د مخکښی تلو دپاره دا ضروره ده چه ټول منسوبین دی مدرسی دپاک نیت خاوندان او ایمانا او وجدانا د مدرسی د خیر د پاره کار وکړی

(۸) «ځواب» [شمس الاسلام «شمس»]

د مدرسی د پرمخ تګ د پاره دا ضروری ده چه د مدرسی ټول منسوبین او ښیل نقصانات وپیژنی او بیا یې په لری کولو کښی عملی اقدامات وکړی چه د خلکو په نظر کښی محبوبیت پیدا شی.

(۹) «ځواب» [مولوی محمد ایاز]

مدرسه په هغه مخکښی لاړه شی چه دی په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بی دخود نمائی د مدرسی د ترقی دپاره تیاری او چاری وسنجوی او عملاً هغی ته اقدام وکړی.

۸) دده عمر او حیات او قواره

« خبرونه »

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسوبینو لخوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندې یو با جرأته انجمن جوړ شوی وُ او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د زخو مره او څنګه علماء ؟؟؟) د اقتراح ترعنو ان لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی احمد ګل صاحب د مدرسې مدرسینو ښې مؤثرې وینا وې وکړې. بیا سعید الوفا نې « د مدرسې مدیر » د دوی په وینا وُ باندې تبصره په ضمن کښې وویل چه مونږ د غه خبرې تر ملتفت شو چه څومره او څنګه علماء ؟!!! او په د غه متعلق ښه غور وکړو امید دی چه زموږ د مسئولیت د بر داشت د پاره په ښه افکار په لاس راشي. د هر قوم د ترقي او تعالي د پاره اول د ځان پېژندل ضرور دي او په د غه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکار د مؤثر و واقع کیږي. د مجلس په آخر کښې د وطن د ارامی او ترقي د پاره ټولو په ګډه دعا وکړه او په د غه لیار کښې د توفیق آرزو ښکاره کړه.

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب سترمجاهد د سوانحو په حقله څه وليکو کرچا ته د ده د ژوند انه د حالاتو او د ده د غزاګانو او د ده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چه په د غه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي.

« تدبیر او مشوره » [ګل محمد د معارف دا تم ټولګي شاګرد]

د ا منلې شوې خبره ده چه بشر یو اجتماعي ژوند لري او په انفرادي ډول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره کولی د اجتماعي ژوند د سرته رسولو د پاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاري کوي کوم کار چه د تدبیر او مشورې په ذریعه سره کیږي دې کښې شک نشته چه ډیر مفید او ګټهور ثابتیږي ننن که د دنیا خلکو لوړ و مدارجو ته رسیدلی او د ژوند د رسانې د پاره ئې را از وسائل برابر کړي دا ټول د تدبیر او مشورې محصول دی. د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشورې په ټوکه د کارونو د انجام مولود پاره ډیر امر کوي. د تدبیر او مشورې ځنې ډیر کارا ختتل کیږي په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلې د پاره. مګر د مدبرو او مشاورو خلکو پېژندل هم ضرور دي مدبر دي باید هغه سړي وي چه د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستئ او عنعناتو نه بهر د اجتماعي افکارو خاوندي وي صحیح ته بیر نکه د د یوال کلک تادر او بنسټ دی که د دیوال تاداو او بنسټ کلک شي ډیر دی کښې شک نشته چه دیوال هم کلک راځي او په نتیجه کښې د ډیرو کلو د پاره دوام کوي همدا رنګه په هر عمل او هر کار کښې چه صحیح تدبیر وشي هغه کار سرته رسیدلی او ګټهور استفادې ورځنی لاس ته راځي.

« د لمړي مخ پاتې »

او ټیش او حرکت موجود وُ چه په یو ځای نشو پاتې کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکارو کښې د اسي تحول قایم کړي چه تر ننه هم هغه تحول د خلکو په ماین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندې ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي وُ ده د حقانیت د اثبات د پاره د او کافي د مچه ردي ټولو پوهو علماؤ منلې وُ او د ده حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ښل د لوړ لري»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لري. په پای کښې د خدای د ج) ځنې د خپلو پوهانو د پاره نور موفقیت هم غواړم.

« صبر او حوصله » [محبوب الهي « د اخلاص » دا تم ټولګي شاګرد]

صبر او حوصله د هر مرض د پاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښې د صبر او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چه انسان د حیات په محنه کښې د ډیرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږي نو که په د رسي وخت کښې د صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړی شي د ژوندانه ټولی خوږی به ئې په خفګان او ناکامی ملوث شي انسان هلته خپل اصلي هدف او مقصد ته رسیدلی شي چه په هر کار کښې د ډیر صبر او حوصلې او متانت څخه کار واخلي او همیشه د غه مفکوره د ځان د پاره لیار او ګرځوی پس د هغې بیا کیدلی شي چه په ډیره اسانتیا ګرد کارونو لیاره د عمل په میدان کښې لوړ قدمونه واخلي نو لازمه ده چه د محیط د عمومي افرادو کارونه د صبر او حوصلې څخه ډک وي.

« د النجم پاڼه » [آسف]

د غه اخبار چه د النجم په سپیڅلي نامه باندې شهرت مونډلی د اد هغه قوي افکارو محصول دی چه د ا به نه یوازې مونږ ته د ذهني تقویې د پاره مفید او ګټهور واقع شي بلکه د ا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت د پاره کوم چه د اقتصاد نجات لیارې لټاری دي وښیئ او د اځکه چه دا اخبار د هغه متینې ارادې او پاک ضمیر پلو شي دی چه په نسبتا په ډول سره د بشر د سعادت په لیار د ټولو ته رجوع او خلک خپلو نقیصو ته متوجه کړي هوزه په دې عقیده لرم که د ا اخبار تقویه کیږي نو په آینده کښې به له ده څخه پوره نتائج په لاس راشي او د ا ځکه چه لرېوی خوا په د متعلمینو په افکارو کښې صحیح نهضت پیدا او د بلې خوا به کوم چه د علماؤ قلمي مسئولیت دی پوره ته شي بلې د ا هغه پاڼه ده چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولۍ درس ور کوي او خلک په دې پوهوي چه په هر ... کښې ... او ... ته ... همکاري ... او مزايا وُ پوهوي او ... خلک ... نه کښې باید ... ته راشي مونږ د ... د ... مقاماتو نه هیله لرو چه د دې اخبار په د کې پېژندلو د پاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خبر لیاره زمینه په لاس راشي ددې اخبار د قوي امید دی چه خلک په دې پوه کړي چه د وطن د ترقي لیاره ۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

روه ورځنی پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوم لسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بی د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

داخبار د مدرسی جریانات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپروني کوی
«رهبر»
د رهبر په متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته موور سوی

ګڼه (۶) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۵) (۱) کال

(۴) «دده هویت قوم او نسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن اوځایونه ئی

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان
دی په اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقی نه دی او هم هغلته دده
نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی باد تحصیل او زده کړي په وخت
کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار راروان شوی په ننګرهار
کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د
پاره افرید و ته هم تلی پیښور او صوابی کښی هم اوسیدلی دی
ده د تحصیل په وخت کښی هم ښه موده هلته کښی تیره کړی ده
دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان راروان
شوی او په هډه کښی استقامت اختیار کړی دی لکه مخکښی چه مو
وویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی دی
د کابل په ښار تندورسازی کښی اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ
په ننګرهار تلی او د محمند و په علاقه په جرو بی، او چمرکنډ کښی
استوګنه کړی ده په ننګرهار کښی په رود او کښی ښه موده تیره
کړی او هلته په فقیرآباد او نوررود او تو او شینواروکښی ګر
ځیدلی په لغمان او سوررود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ
او تبلیغ او یاد نورو مقاصد و په مطلب تلی دی دګرمی په وخت
کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته په پغمان کښی ښه موده
ئی استوګنه کړی ده دی په شمالی کښی د کوه دامان خوا ته
د داوود خو په علاقه کښی اوسیدلی او شاید چه هلته به
د کوه دامان په ځینو ځایونو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د
حیات ارزنی شپی او ورځی د ننګرهار په علاقه د جلال
کوټ نه د ډیر میله مخ په جنوب هډه کښی تیری شوی دی
دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی
وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

«دده تحصیل او علم»

خلکښی معمول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او په ډیر
ځایونو کښی اوسیدلی دی و ائی چه اخند زاده صاحب ډیر لوی
او ښه معقول عالم شوی دی په تفسیر، او حدیث، قرائت،
صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او
هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او تصوف
... نور لری.

«رهبر» «صدیق الله» ګلکړی د نهم ټولګی «

په دی کښی شک
نشته چه بی د رهبر نه هیڅ کار
نه شی کیدی هو: هر کاروان سا
روان غواړی او هر کار ته یو پوه
صادق لیارښونکی په کار دی مګر څه
نګ رهبر؟ زما عقیده د ده چه په
د غه متعلق ډیر غور او دقت ضرور
دی. هو دا خبره د پام وړ نه ده چه
ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای
شی؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما
او رهبر په اوګه پرته ده هر سړی ئی
اجراء کولی شی او لکه په خصوصا په دا
وخت کښی چه هر سړی ناری وهی چه زه
پوه یم هو ته هم پوه ئی هغه هم پوه دی
نه هم لیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل
کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو
د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم خلک
باید زما په خط مشی روان شی او د هم ده
چه ډیرو خلکو په سپین لباس او په
سپینو جامو کښی ځان د ملا او رهنما
په حیث معرفی کړی دی هغه بل په پلاسی
بکس او عصری جامو کښی ځان ته ډاکتر
څه چه ځان د پوهو نیم نه هم پوره ته
ګڼی لا فی شافی او چابکی ئی هم ډیره
ده نو خلکو ته او س څه په کار دی د
دا په کار دی چه پوره غور او دقت
وشی تش د خولی په ویلو رهنما او نړیش
نه لی شی بلکه د عمل په میدان کښی ورته
ښه ځیر شی ترڅو چه د هغه په ټولو او ضاعو
او اطوار باندی پوه شی او د معلوم کړی
چه د هغه عملی رویه د قوم او ټبر سره د هغه
گټه رو تاداری د جامعی او د جامعی افرادو
ته څرنګه ده؟ د هغه کار دوائی باید و
شی چه دی څه کوی او هدف او نصب
العین ئی څه شی دی؟ خپل با ناره توګه
«پاتی په دوهم مخ کښی»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه په څنګه مخکښی
لاړه شی؟؟؟ یو مختصر
او معقول ځواب غواړو.

(۱۰) - ځواب - «هیم کاکړ»
زما په فکر د مدرسی د پرمختګ
لپاره درسی پوښی ضروردی
چه د مدرسی د علماؤ او د نورو
خلکو په افکارو کښی پوره لی
پیدا کړی او د کار د پوره خبار
یا مجلی په ذریعه تکمیل یوی نو
کله چه مدرسی ته ددی دوه
شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه
به ترقی وکړی.

(۱۱) - ځواب - «فیض محمد
د نهم ټولګی شاګرد»
زما په عقیده د
مدرسی د ترقی لپاره د ټولو نه
مخکښی باید د مدرسی احتیاجات
پوره شی نو ددی د پاره د مدرسی
اصلی او فرعی احتیاجات سنجول
په کار دی.

(۱۲) - ځواب - «حضرت خان
د دوم لسم ټولګی محصل»
د مدرسی تلو لپاره
زما خیال دادی چه د مدرسی د ټولو
منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفوق
او کوم دا اره و داره تا ثرات چه کلډ ناکلډ
د انسانی نقیصو له مخی ترمنځ وقع
کیږی د هغی نه سوتیر او ښه لرګی
ئی د نشت و الی په مرتبه کښی
وشمیرل یعنی ورو ورو خبر یوسی
خو هیڅ و نه ګرځی او د غه خبر
د پاره موقع ور نکړی شی.

« سنجش » عبدالودود « د رفیق »

د مستقرره خبره ده چه سنجش په هره خبره او ښیا او بیا دیو کار او خدمت په وخت کښې چه د جامعی د ارتقاً لپاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لیش بحیله په حیاتی چارو کښې د هر وخت لپاره بیلا بیل جدا ګانه کار و نه لری او په دنګار نګ خبرو سره مخا مخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ په ملتفت شو او دوته بنه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او ښیا چه د خپل سوچ او سنجش د لیاری نه توی بلکه محض د تو تی په څیر غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه څخه جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا ډنګه یو وخت کښې کوم کار او خدمت د پېش آمد او د روستی مشکلاتو د حل لپاره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده لیاری نه وی ساتلی او بنییاد ده چه داد بلی ورځی د پاره ددی د پس مانی موجب ګرځی او بالاخر د خجالت په لو لیو کښی د اود شرمنده ګی په صحنه کښې غورځیږی نو باید داسی و نه شی هو کله چه انسان په دنیا کښې دی خبری ته اړ او محتاج دی نو او مرور باید مونږه داسی قوی غږی و لیهوو او د و لیښی څه وکړو چه بنه پوه او د انا خلک وی او د موجوده طبقی د تو لو حالاتو نه خبر او په خپل بنه او بد ګاه او مخکښی او وروسته ته پوره پام لرونکی وی د خپلی ویناد تاثیراتو لپاره او د کار بنه نتیجه د خپل ځان سره ساتی تر دی چه دده او ضاع او حرکات ناسته او ولاړه ټګ او د ټګ ټول د روز مره حالاتو سره موافق او برابر وی کړ داسی و شی ژه و یلی شم چه دا به دلبش دا دامی او هو سائی لوی وسیله او پانګه وی ولی د وی لو اځی د خپل ځان د خیر او بهبود په اړه و نه وی بلکه تو دو ګړی هم ددی نه پر لیږه مده کښې په حقایقو او رسیدو لو هوی او دو ته د خپل ژوندون په مخکښ درسونه ښیی نن په دنیا کښې هغه مملکتونه چه په خپل مرام کښې کامیاب او وړاندی تللی دا بل څه موجب نه ده بلکه محض د هغوی خپل سنجش او فکر نتیجی دی چه د لوړی ترقی خاوندان او په لږه مده کښې ستر مقام ته و رسیدل .

« اداره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او سنجش نه د سنجش د پاره د لوړه کفایت اندازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر شو دنی او ورو به د سنجش په متعلق د نظر لاندی ولرو او د مرو به په تو لو مقاصدو کامیاب او بریالی شو .

« د پېژندنه » « معراج الدین « د جمیلی » د اتمر ټولګی محصل »

پېژندنه د انسا نانو په مابین کښې ډیره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پېژندنی په سبب سره دا زمنا فع لاسن ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی روابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښیی ډیر که ته پېژندنه سړی ته زیاته مفیده او په ډول ډول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښنائی لاری په طرف بلنه کوی د یو څه پېژندنه او د یو چا معلو مول حقایق روښانوی او هر سړی د ژوندانه په خوند و مزایاو پوهوی که د یوه مملکت دیوه بل مملکت سره پېژندنه نه وی نو دغه مملکت به بی ترقی او د دنیا په صحنه کښې پس او ناکام پاتی وی نو پېژندنه خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زمونږ مطلب د پېژندنی د پاره دا دی چه خلک باید وپېژندل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار و اخستل شی د دهم سره چه باید هر څه و پېژ لو نه چېله

چېرته د دوا په ځای زهر نوش و جان شی .

« څومره او څنګه علماً ؟ » « سعید زیاء »

ګرانو ملګرو غواړم چه څومره او څنګه علماً ؟ د استراح په ډول لکه چه په انجمن کښې څښو وخیره د النجم په اخبار کښې هم و څیړل شی مګر ددی له امله چه د اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او تشریح مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی د ځواب د پاره بنه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شی ډیر و یل او لیکل چه معنی و نه لری څه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کنځکاوی او د پلټنی سره آشنا کړو نو که دغه مهم مطلب د پاره د مفاهمی په برکت چېر ته داسی حقیقت روښانه او و منل شی چه مونږ د و مره او د داسی علماؤ ته ضرورت لرو او دا به زمونږ سعادت وی ځکه شاید په دغه سلسله کښې خلک حقانی علماً خپل خیر خواه او رهبر و پېژنی . او متقدانی وګرځوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سواړ نخو په حقله څه ولیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د ماذونانو اودده د څښ او کار و یاد ده د مخلصانو په متعلق ثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیا ر کښې مونږ سره معاونت وکړی .

« د لمری مخ پاتی »

او که نه غرض یې خپل وطن او قوم ته کار کول دی ښیا په دغه نظریه باید د رهښا او لار ښونکی مقاً اهغه چا ته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د تو لنی په خیر کښې لیهوی کار او عمل حس او حرکت یې ځانان او خلکو ته خیر لو ګنی د رسول ص په سپیڅلی لباس او متقی ځیر د ویا په بل عبارة په نفس چا ګی باندی غولیدل د نا پوهو کار دلیل کیږی باید رهښا و پېژنو او په رهبری یې سرځو و ښیسو .

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «   » د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هلته کښې
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

ده ورځنۍ پاڼه
بې درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشرېږي

د «اخبار د مدرسې جریانات بشپړ او
اجتماعي، دیني، تربیوي خپروني کوي»
«مسئول»
هغه خلک مسئول دي چه کار ئې د دوی کېږي
بې دا که خلک که د عامه نه کوي بشپړ نه کوي

ګڼه «۷» چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس «۱۲» د «۱» کال

«۴» «ده علم او تحصیل» «سعید افغاني»

په علوموکښې ئې ښه قوي لاس درلوده دښتیا ده هغه کتابخانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښې ده معلومېږي چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعې شائق وو ورئې چه اخند زاده صاحب به دعلماؤ سره په علمي بحثو نه کول ده به همېش د علم پاره د عمل اندازه کتله دده استاذان هم خلک ښه یادوي دده د استاذانو په سلسله کښې دی شاهي نه چه سهي مخ په بېړو ځي یوه هدیره ده د هغه ځای خلک یو قبر ښئي ورئې د اداخند زاده صاحب استاذ تېرشوی او په ښه نیک شخص ئې خلک یادوي ورئې ملا نجم الدین اخند زاده صاحب دده زیارت ته راتللو دده استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات او پېښور او شاید نورو ځایونو کښې هم تېرشوي وي کوم وخت چه دی دعلم قال نه مخ په علم حال توجه برابروي د او وخت دده یوه بله دوره شروع کېږي دا په تولو تر ثابته ده چه اخند زاده صاحب د صوات صاحب نه په حیات کښې د قادري شریفې طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې تر ډېره درسونه کامل شو او دمانځونې مرتبې ته ورسید ده په صوات کښې ډېر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلي وو که څه هم زمونږ په دده او د صوات صاحب په هغه وخت کښې ذکرامت زیاتي قیمتي شته مګر مونږ دومره پوهېږو چه د دغه دورې څنګ بان باتقوا او په دین کښې تېرشوي عقیده او چه [illegible] دوی او وظایفو او په یوه تاثیرات شته دي مګر نه غواړم چه د قیصو د طبع باب یاد کړو ورئې ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په خلکو ډېره طریقه کښې ډېر یادونه ومګر د په خلکو تر ډېره زیاته [illegible] طریقې اجازه ورکوله . [illegible]

«د تحول» «همېم کاکړ»
د نهم ټولګي شاګرد

په ممکناتو کښې د قدرت د تحول او تطور کارخانې راچالانې دي. آن په آن ممکناتو کښې تغیرات او تبدلات پیدا کېږي. څوک پیدا که څوک فنا که. چاته د خلکو او اجتماع د اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او فکرونه عطا کا. چاته د بشر دهلاک او فساد لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په د غه مفکورو کښې بیا ځینې کامیاب او ځینې ناکام کا. ځینې د شخصي او یا د اجتماعي خدمت پیاوړي دېر لوړه پایه ته ورسوي. کله همدا بیا درسي تیت کړي چه د خاورو سره ئې برابر کړي. چاته غټ غټ کارونه په غاړه کړي او چاته واړه واړه. غټو باندې غټ مسئولیتونه او وړو باندې واړه مسئولیتونه. په خلکو کښې کله درسي تحول پیدا شي چه د ماړوسیت مرتبې ته نژدې شي او کله بیا او وړو بېرته مخ په لوړتیا روان وي او د به پېرو امید و نو مرکز شي او درسي نور. خو په هر حال کښې په سر د قدرت او قادریت د غه تحولات دي چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی په دې خبره چه پوهېږي مقتدر شته د قانع کولو لپاره چالاني دي. په دغه ټولو تحولاتو کښې که فکر وکړای شي د بشر لپاره یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په دغه لیاري سره لوړو مدارجو ته رسیږي تحول د یوی څوځ د قدرت خیال پیدا کوي او دېلي څوځ نه د کار کول او عدم مایوسیت او قوي عزم او ثبات لپاره مهم درس دی او همدا رنګ که د غه تحولاتو کښې فکر وکړای شي د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده د پاڼه په دوهم مخ کښې «

«پوښتنه» «د اداره»
مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي؟؟؟
یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق
«آسف»

مدرسه به هلته مخ په وړاندې لاړه شي چه د مدرسې ټول افراد دخپل مسلک په ریښتیا توګه روان شي او ورته بد بینه نشي .

«۱۴» «ځواب» عبدالرحیم
د نهم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسې کوچنګی دېر مخ تګ د پاره ضرور ده چه د مدرسې ټول منسوبین د مدرسې قوانین او اصول په ډېر شوق او ذوق سره عملي کړي او هیڅ یوئې بېګار او بېتې ونه ګڼي تر څو د خلکو په سترګو کښې ښه او ورته راغب شي.

«۱۵» «ځواب» «سلطان عزیز»
د اتم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسې کوچنګی دېر مخ تګ د پاره د عامې او خاصې طبقې سره روابط او د بودیجې پراخوالی ډېر مهم

خیزونه بلل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« تربیه » سید محی الدین

د خپلو ملګرو معلومه « علوي » د ننګرهار زده کوونکی

روښانه خبره ده چه هیڅ عمل او فعل
له تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي
ځکه الهي قانون په دې جاري شوی دی چه
همیش ئې دلبشر تربیه د پیغمبرانو په واسطه
سر ته کړې ده تر څو بشر د هر راز مشکلاتو
نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ
شي، زموږ هدف او مرام په دې موضوع کښې دا دی چه تربیه څنګه امر
ضروري او واجب او نه شي ګڼل کیدای
نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضی
کښې پوره دخل او شتراک ولري ځکه
تربیه که د عصر د ایجاباتو سره سم نه وي
او منفاد وي نو د مربي سعیه او کوښښ
بې ځایه مصرف او بالآخر کوم ثمره نتیجه به
لاس ته نه شي راوستلی که موږ د انسانانو
ته متوجه شو نو الله پاک سره د کمال قدرت
نه د عصر د ایجاباتو پوره مراعات کړی دی
او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره سمې
مجربې نسخې په عمل راوړلې دي کله چه مرض
ډیر سخت او شدید شوی هلته ئې قوي نسخه او کله چه مرض
مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې
نسخه په کار راوړلې ده موږ باید د قدرت
د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم
وخت چه بشر ما شوم ئې هلته مناسب ئې
دوره کتوب سره تربیه کړې بیا کله چه
انسان مرتبې د رشد ته ورسیدلی نو د
رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږي
خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی
سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د
انسان د طبیعت او حالت سره موافقې
نسخې په کار راوړلي نو موږ هم باید په
اساس د تربیې ځای وساتو. او دوهم باید
چه په تربیه کښې اخلاقي جنبې ته پوره
موقع ورکړه شي او ښه اخلاق او بد اخلاق
باید وسنجول شي چه ښه اخلاق کوم او
نا بوده اخلاق کوم دي زما په عقیده ښه
اخلاق هغه دي چه د شریعت د پاکې ځای کې

۳

او بر ابر چه کامل بهرنه وي ځکه په
شریعت کښې د الله (ج) او د رسول (ص)
ګڼهور ارشادات شته او دې کښې
شک نشته چه کوم اخلاق چه په غیر
اداره جاده او مستقیم چه کامل کښې
داخل او برابر وي هغه د خلکو په ګټه
تمامیږي که بشر دقت وکړي بې له تعصب
[illegible]
او دریم دا چه د تربیې په پاک او
سپیځلي صحنه کښې مدار د عملي او قولي
تقوی نظریات ته پر کار راوچول شي او
تقوی هم باید وپیژنو تقوی ځان ساتل
دي د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او
تشبث کول دي په حمیده خویونو او اعمالو
باندې [illegible] انسان باید د عقل د سترګو
نه درس واخلي ترڅو ښه او بد خویونه
او عملونه ورته ښکاره شي او په دې پوه
شي چه کوم د عمل او کوم د ترک ور دي
د دې حق سبحانه په فیصل کلام ښه واضح
شوی دی. وما آتاکم الرسول فخذوه
وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمړي مخ پاتې »

غني د فقیر نه او روغ د ناروغ نه
او بالعکس او شل او ګوډ او ړند ونه په
د صحیح خلکو او بالعکس او غټو مسئو او
لیتونو والا د وړه مسئولیتونو والا د
څخه د عدالت نو د چه په د غه ژوند تحول
سره د یوې خوا نه عاطفه او صله رحمي
پیدا کیږي او د بلې خوا نه د هر یو په ځان
فکر کیدلو تاثیر پیدا کوي په دغه موضوع
کښې که هر څو مره کتابونه ولیکل شي بس دي
لکن دا هم باید ووېل شي چه که هر څوک
مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په
سترګه د غه توکو ته وګوري او دوی
تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په
عمیق نظر سره وګوري نو حتمي به ووایي
چه ربنا ما خلقت هذا
باطلا سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز »
د موضوع دوه جز نه ده د ننګرهار زده کوونکی

غواړم چه په دواړو اجزاؤ باندې څه ناڅه
رڼا واچوم د لمړي جز په متعلق چه څنګه علماء
دي او د نورو د سې علماء چه د اسلام او د وطن د ارتفاع او ارتقا
په مقابل د شخصي اغراضو نه تیر او همیشه
د حقایق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل
په حقله زیار وباسي. د دې سې علماء چه د حق په
مقابل کښې د ضرورت په وخت کې تن په سر او مشوره
وغواړي د خپل سر او مال څخه لاس اخلي. د دې سې
علماء چه د خلکو په زړونو کښې ځای لري او په
صداقت او امانت موصوف د عامې خیر خواهۍ
پلوي او طرفداري کوي. د دې سې علماء چه د اسلام
د ترقی د پاره ځان هر څنګه تکلیف ته ور کولی شي
د دې سې علماء چه د پوره حوصلې او صبر خاوندان
د بخوا پښو علماؤ د کارنامو څخه د خپل اطمینان
کار اخلي. د دې سې علماء چه د فصاحت او بلاغت
مراعات کوي د عامې او خاصې طبقې په رو په
پوه [illegible]
رفتار کوي. د دې سې علماء چه نو رو ته د ښو ویلو
ښي او په خپله ئې هم عملي کوي. محض غږ ویل
او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب
ګڼي. د دې سې علماء چه په ژبه او لاس او پښو
بلکه په ټولو اندامونو باندې د ذي روح کومي
په صداقت او رښتینی سره خدمت کول عادت
[illegible] او پیغور نه بولي. د دې سې علماء چه
[illegible] د تحریر او تقریر په ثمره باندې محیط په ټولو
[illegible] او مناعو لوبه او باخبر وي. د دې سې علماء
خیر د جامعې په خیر کښې وینې او خپله ترقي
د جامعې د لوړتیا په لمن کښې لټوي.
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

ده ورځنی پا ڼه

چلونکی « سعید افغانی » د نجم المدارس مدیر
مرستیال محفوظ خان « د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته « ننګرهار نجم المدارس »

بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

دا اخبار د مدرسې چې پاڼات بښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خیروني کوی
« امید و نه » « سعید افغانی »
دا ننګی کیږي لیچه اول امید و نه دی پوره شی
دوم ده چه ښه نیت او معقول مجاهد په کار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) « د ده تحصیل او علم او تصوف » « سعید افغانی »

هډی صاحب عالم و مگر درسی عالم نه چه علم ئی د عمل سره نه برابریږه او یا د سړتنبه توب نه به ئی کار اخستو او یا د کبر او غرور نه دک عالم او یا دا چه د ده علم د رو هامو او خرافا تو یوه مجموعه وو او یا خدای ناکړه چه ده به دین د دنیا دپاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پېژندلو دی په دی خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شی دی ریا کار صوفی نه و او نه دکونج او صومعی طرفدار و دی یو اجتماعی شخصیت و ده هیش دنا وړه رسم او رواج سره مجادلی کړی خلک ئی د بی کاری او تنبلئ نه خلاصول .

« مصلح او مجاهد » « سعید افغانی »

دا ئی نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماو سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئی زیات خوښوی د حقه وخت علماو به ده پا ندی د علمیت امتحانونه کړی و علماو ده نه به لوبولو تیا بو او علومو او به تار بار یکه مسا ئیلو کښې پوښتنې کړی مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماو د پوښتنو دپاره ئی ښه ځوابونه ورکړی دی د علماو په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو ځکه ئی دی د دین د اقتدار او د دین د حمایت دپاره د عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو ده علما تربیه کول او علما و ته ئی د عمل درس ورکولو وائی نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبا نو ته هر کال په سلها و پړستنی جوړولي او د بخشش په ډول به ئی ورکولی ده د علماو دپاره خولی او پګړئ پیدا کولی او د بخشش په قسم به ئی ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمی بحثونه علمی موعظی او خطابې ښی بانا ثیره یا دیږی ده خلکو ته د کونج او زاوئی درس نه دی ورکړی ده خلکو ته دنیا پرداشان بده نه ده ظاهره کړی چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی په دی خبره پوهیده چه د دنیا مذمت هم د دی دپاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه و پېژنی د دی نه چه د دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال و نه ساتی د دی د دنیا نه چه هرج مرج پیدا شی د جنګ او قتل او قتال موجب و ګرځی او د دی نه چه خلک په دنیا غره شی خپل خالق هیر کړی او د بلی ورځی غمه ورسره نه وی او کنه دنیا د دی دپاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفا هیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئی ثواب دی . نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم و په دی خبره ښه پوهیده چه خنګه علما ؟ ؟ ؟ دی په دی پوه و چه د خلکو د اصلاح دپاره خنګه علم په کار دی نه ښه د اصلاح د پاره دوخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړ و مګر په تا سف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتی وروستنو خلکو بد له کړه په دی پوه نه شول چه اصلی مرکز ئی چیرته وو په دی ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا دا خیال وکړه چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و څوک په دی عقیده لاړل چه چوړی ورکول او ننګر مقصود دی چا دا [illegible]

[illegible]

(پوښتنه) « اداره »

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۶) ځواب — محمود دولسم ټولګی محصل

زمایه ګمان د مدرسی د پرمخ تګ قوی عامل هغه دی چه د سږنی تعلیمی کال دپاره چه د « سعید افغانی » له خوا کومه نقشه سنجول شوی د مدرسی د لوړتیا دپاره هغه شروع ترکومی اندازی چه شوی و ښه او دلته د دپاره د مرستی خیال قوی اسباب پیدا چه کړ و شی په سږنی کال کښې د هغه مطلب ترسره شی .

۱۷ — ځواب — شاه ځان دیوولسم ټولګي نه کوچنی

مدرسه به هله مخکښی لاړه شی چه د مدرسی منسوبین هسی افکار او نظریات ولری چه د خلکو افکار او نظریات خان و ته جلب او متوجه کړی یعنی اجتماعی حس ولری .

۱۸ — ځواب — ګل محمد [illegible] د اتم ټولګی

د مدرسی د ترقی دپاره صحیح طلاب او زده او پدکار آچول [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

د نایب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف پر دې حال کښې چه د مرافعې قاضي، اداری مدیر، د نجم المدارس مدرسي ښوونکي شاګردان، او د هلې ځینې سپین ږیري او خلک حاضر وو په هغه کښې د نجم المدارس د مدرسې د نوې عمارة د تادوو پایده ئې کینبود له د نایب الحکومه ښاغلی مرستیال او مرافعې قاضي په خپلوو بیانو کښې د اسلامي علوموو مدرسو انکشافاتو په باب د حکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا سعید د مدرسې مدیر د حکومت د علاقه مندی نه چه د دینې مدارسو سره ئې لري د حاضرینو له خوا نه رضائیت ښکاره کړ او وي ویل چه مونږ غواړو چه د دې مدرسې د شاګردانو د روزنې په واسطه اسلامي شریعت قوي وساتو

۴ لاس په صدقې سره ئې چپ او د چپ لاس په صدقې سره ئې ښې لاس خبردار نه شي ترڅو دیا ته مفقې نشي چه پټ شریک بلل کیږي. اووم هغه څوک دی چه الله پاک په یوځانته ځای کښې یاد کړي او سترګې ئې اوښکې توی کړي یعنی دی د خپل خدای (ج) د عدم اطاعت څخه په ډار او همیش ترې په خوف او ترس کښې دی او وائي چه آینده به بد کار نه کوم. د خپل عمل د اصلاح د پاره د مخکښې شیانو مراعات زیات ضروري دی ځکه چه ... متل دی چه خپل عمل دلاری ... دی حقیقت دا دی چه ښه ... عمل د ځان تو ښه ده او د ... تول سعادت ور ... تیږلی دی.

... من الله ...

« پوه لنډه موعظه »
« د نبوی حدیث ترجمه »

محمد عمر دیوډم تنګی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائي اوه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزا کښې به د خدای د رحمت د سورې لاندې په آرام وي چه بې دده د رحم څخه د راحت بله کومه وسیله نه پیدا کیږي اول عادل پادشاه دی چه د خپل سلطنت په وخت کښې مخرب کسان د طبیعی او ذاتي وظایفو څخه منع کړي او درشوت او نورو ناوړه او ناجائزو کارونو ئې مخ نیوی کړي وي او ده په وخت کښې د حقانیت او عدالت او انزونه پورته او د مظلومانو د خولې آه ورکړه او او دنئ مړوی او د هر چا د منزلت په اندازه قدر او مراعات کاوه شي. دوهم هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښې لوی شوی وي او د خپل د ځوانۍ عمر ئې د خدای (ج) په مینه او محبت کښې تیر کړی وي ځکه چه په دې د جوش او حرارت وخت کښې د خدای اطاعت او د ګناهونو څخه ځان ژغورل او د نفس اراده کول د پیغمبرانو خوی دی یوسا کلک ویلی دی
در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار. دریم
هغه څوک دی چه زړه ئې د مسجد پوری تړلی یعنی دی جستجو که هر ځای کښې وي مګر زړه ئې د خدای پاک معبا د ځانی سره مربوط او پیر دی الله ته کښې وي چه کله پر د لمانځه وخت راشي چه ور وتر لارشم. څلورم هغه دوه سړي چه دوستي او دښمني محض د خدای پاک د رضا لپاره کوي یعنی په دې نیت چه خدای ایر د رښتیا دوست دی ځکه نو ورسره دوستي درس کوم او یا د رښتیا دښمن دی ځکه نو دښمنی ور سره کوم. په دې کښې شک نشته کوم دوستي چه د خدای د پاره وي هغه په ډیره خوندوره مزه ناکه او دوام داره وي او هغه دوستي چه د کوم دنیوی مقصد په غرض وي بې نتیجه او لنډه وړ قطع کیږي. پنځم هغه سړی دی چه ... غواړي ده ته یوه ښځه چه ځاوند د نسب ... او ځائښت وي او دا ئې چه زه د الله پاک نه یعنی د نفس خوا هش او د شهوت ... بلنه قبوله نکړي. شپږم هغه څوک دی ... خیرات کوي په خفیه طور سره ...

« اقتراح »
(۲) « حبیب الرحمن »

د شپږم توکی زده کوونکی

زما په خیال د غه موضوع ډیره اهم او د دې د خیرېنی په شاؤ خوا کښې زما مخکښې زمونږ نورو ملګرو ښه بیانات وکړل زه هم د محض اشتراک لپاره غواړم چه په دې متعلق کښې څه نا څه د علما و د کم او کیف بیان کړم زما په قاصر فکر سره د ځنګه علماؤ څواب دا دی چه علما او بایل خپل ځانو اصلاح کړي او بیا د نورو د خیر او بهبود د پاره کار وکړي او د ځکه چه دوی ته ورثه د پیغمبرانو ویل شوی دی او پیغمبرانو هر یو په خپل حیات کښې لمړی خپل ځان په تقوی موصوف کړي او بیا ئې د نورو د ښه د پاره د خیر او د بهبود لاری سنجولی دی همیشه کړ په تکلیف هم ورته رسیدلی سره د هغې هم امر بالمعروف او نهی عن المنکر ئې کړی دی نو څرنګه چه علما د هغو قایم مقام دی نو دوی ته هم د پایل دی چه د دوی وظیفه تر سره او انجام کړي ترڅو په دوی باندې پر حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شي د اخو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته تر غاړې شوې نو دوی به هله په دې وظیفه موفق او کامیاب شي چه دوی به هغه برګزیده کیفیاتو او حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شي چه سمه د قانون سماوي په لار ښوونه او ارشاد تو باندې اول په خپله عمل او بیا ئې نورو خلکو ته تلقین کړي ځکه خدای ناخوښه که یو عالم لمړ متقی نه دی قانون نه په بله لار ئې روان وي هغه نشي کولی چه دا وظیفه سرته ورسوي او د ځکه چه د اغربه خپله حیران او دهلاکت په کنده کښې پروت دی نو بل به څنګه راځګه کړي د هغه علما او پر عقلو چه خپل ځان نه اصلاح کوي او بل ته ورته ... الله پاک فرمائي کبر مقتا عند الله ان تقولوا مالا تفعلون یعنی په نزد د الله پاک د ... ده چه ... په خپله عمل ... علم ... د نسبت ... خپل ... ګاڼړ ... پوه ... نفعه ... لوزمره چه د خپل علم اهمیت ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

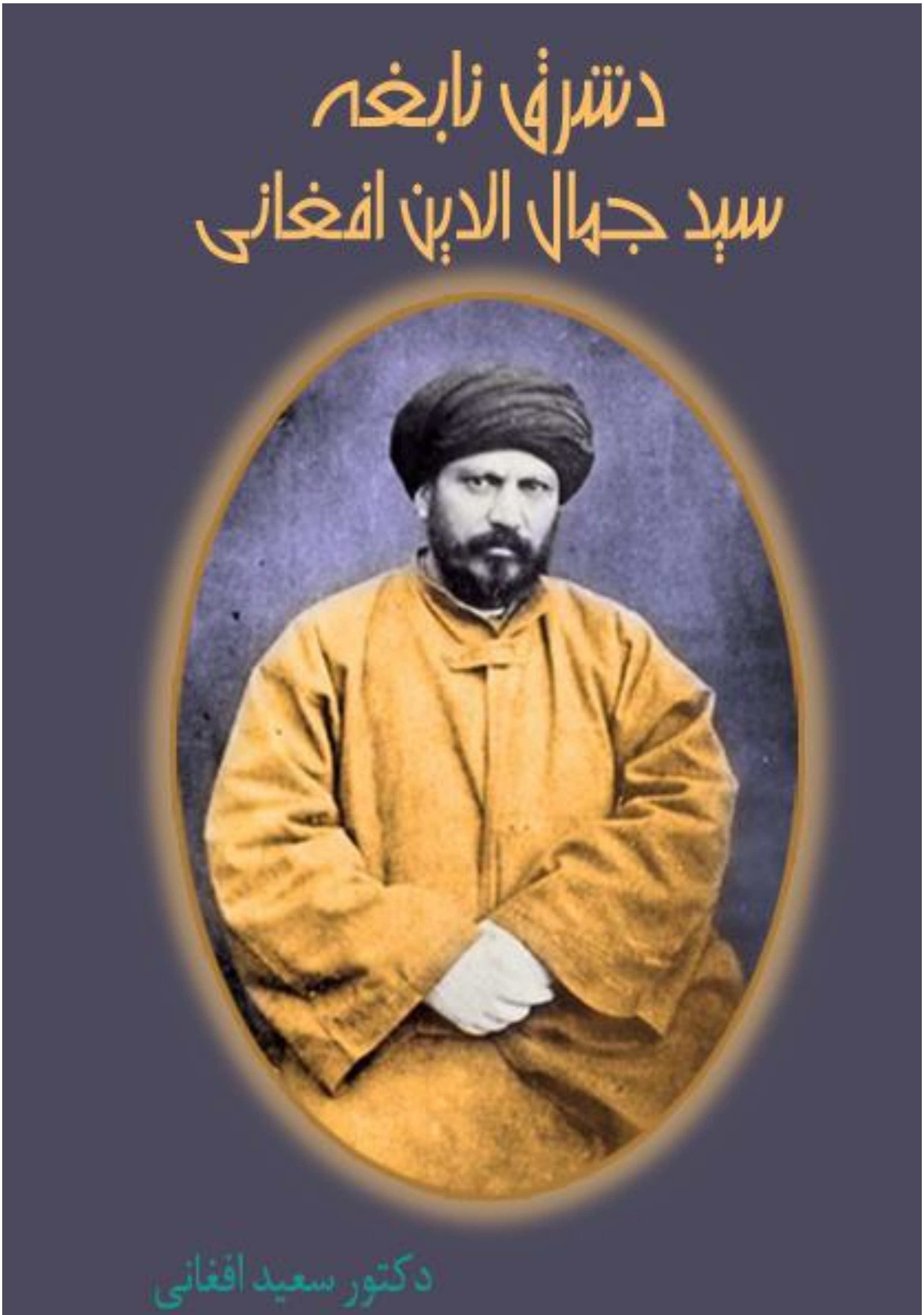

(c) ketabton.com: The Digital Library

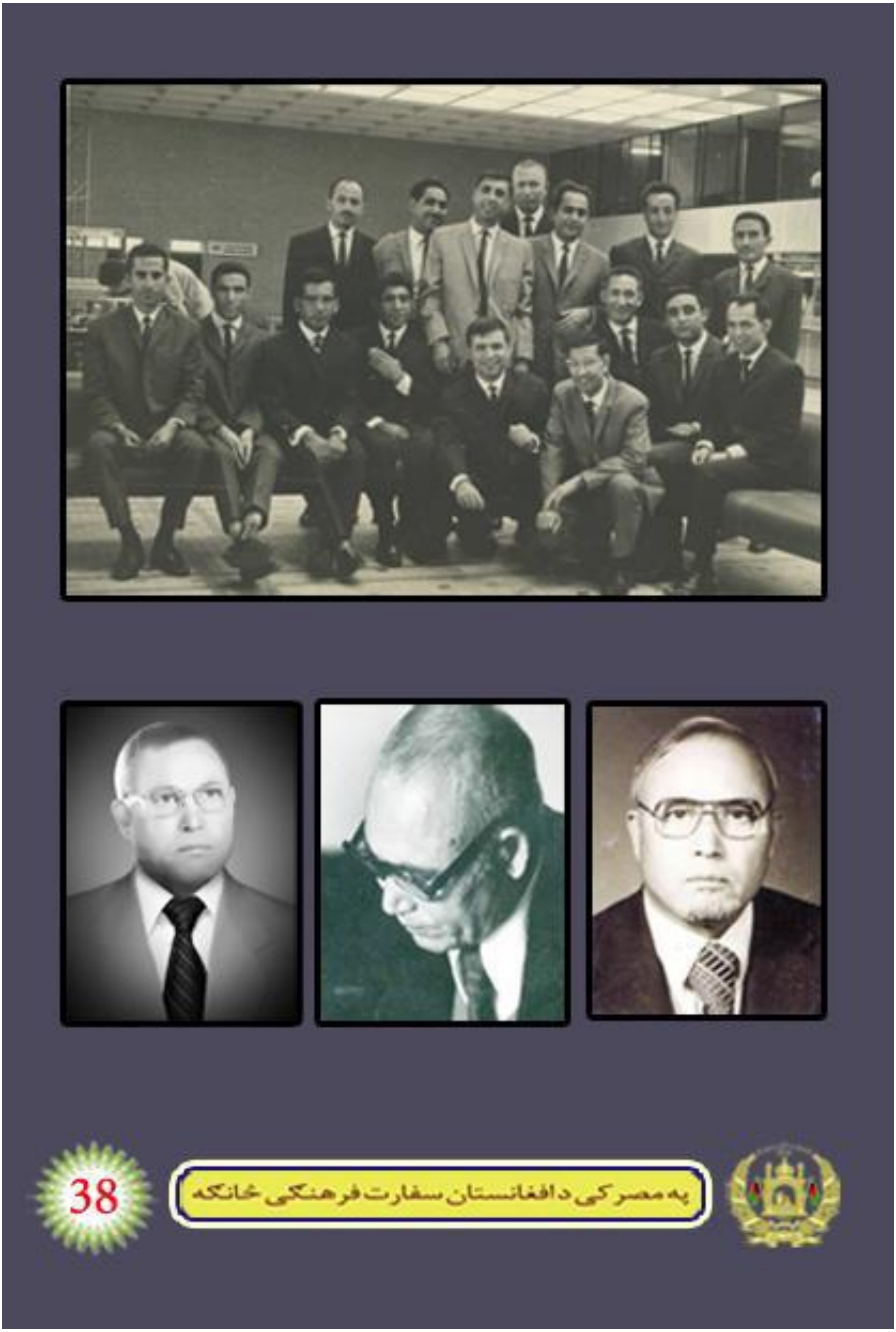

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393هـ1396 لمريز - لمريز 2014م 2017 زيږديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- کابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب څو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنګه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنی چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمیة (مصریة فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتګار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدكتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطى و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربى
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

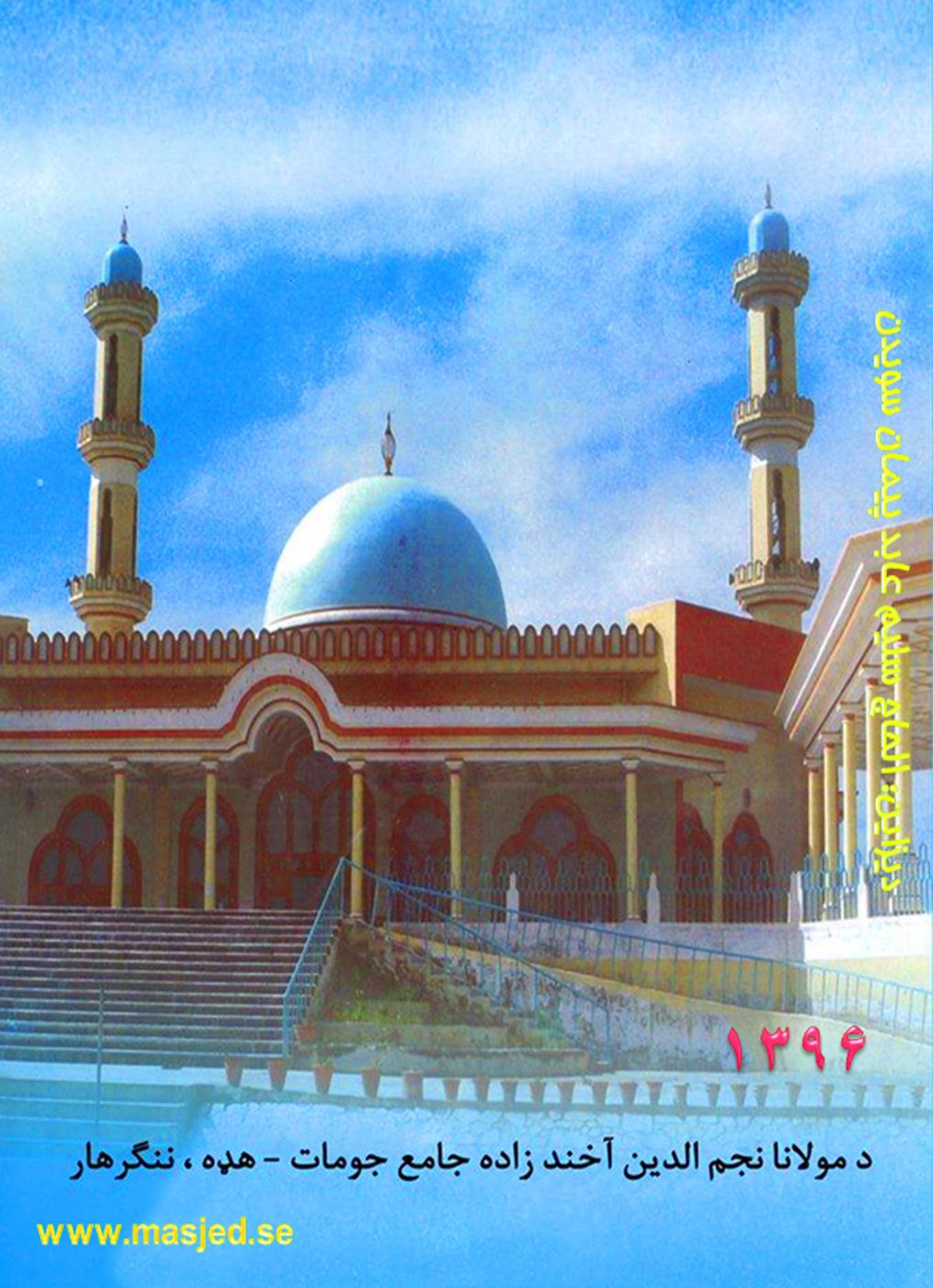

ډيزاين: الحاج سليم عابد پيمان سويډن

۱۳۹۶

د مولانا نجم الدين آخند زاده جامع جومات - هډه ، ننګرهار

www.masjed.se

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library